Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 397 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ԱՊՐԻԼ 1885 (Ն. Տ.) 12 ՄԱՅԻՍ 1885 27 ՐԷՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակ. կարգադրութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

Առ. խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։ իսկ գաւառներէն հեռագրաց հասցէն՝

در عليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده { ارهولك } غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան		200
» »	Վեցամսեայ	»	»	100
» »	Եռամսեայ	»	»	50
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով տարեկան			»	240
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով վեցամսեայ		»	»	120
Օտար երկիրներ	Տարեկան	ֆրանք		56
» »	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց նամականի ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած ձեռագիր և նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍՏԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ԹՈՒՐՔԱՆԴԱԿԵՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Հաւաս Գործակալութեան Թղթակիցն ի Լոնտոն սապէս կը նկարագրէ քաղաքական վիճակը մայիս 6 թուով.

«Իրաւարարի խնդիրը չկարգադրուեցաւ վերջնապէս, և դայն պաշտօն Վիլհէլմ Կայսեր կամ Տանիմարքայի Թագաւորին առաջարկելու համար բնաւ ձեռնարկ չեղաւ դեռ։ Պատրաստութիւն ալ չկայ տակաւին իրաւարարի մը դիմելու։ Պէտք է սպասել գալստեան Սըր Լըմստէնի օգնականին՝ Պ. Քոնտի Ստէֆէնի, որոյ քով են խնդրոյն ամեն մանրամասնութիւնք։ Ռուս կառավարութիւնն ալ Քոմարօֆ զօրավարէն խնդրեց մանրամասն տեղեկագիր մը քարտէսներով. Պ. Քոնտի Ստէֆէն մէկ շաբաթէն Լոնտոն է, և կը յուսացուի թէ նոյն միջոցին կը հասնի նաև ռուսական տեղեկագիրն։ Ահա այս երկու պաշտօնագրոց վրայ յենլով պիտի պատրաստուի իրաւարարութեան խնդրագիրն։ Առ այժմ չգիտցուիր իսկ թէ ո՛ր կէտին վրայ վճիռ պարտի տալ իրաւարարը։ Լորտ Կրանվիլ բազմաթիւ տեսակցութիւններ կ'ունենայ Ռուսիոյ, Թուրքիոյ և Գերմանիոյ դեսպանաց հետ։ Լաւ նշան մ'է որ սահմանաց գծման բանակցութիւնները վաղը Լոնտոնի մէջ սկսել որոշուեցաւ։ Առ այս հարկաւոր պատրաստութիւնք եղան Արտաքին Գործոց պաշտօնատան մէջ։ Խորհրդարանին մէջ ծանուցուած պաշտօնական լուրը թէ Լըմստէն զօրավարը Լոնտոն պարտի գալ՝ յոյժ աննպաստ տպաւորութիւն բրաւ հասարակային կարծեաց և մինչեւ իսկ Խորհրդարանին վրայ։ Լըմստէնի ետ կանչուիլը կը համարուի նոր զիջում մը Ռուսիոյ։ Բայց Լոնտոն կանչելով զԼըմստէն՝ անգլ. կառավարութեան նպատակն է ըստ կարի մանրամասնաբար ծանօթանալ երկրին և խնդրոյն ամեն հանգամանաց։ Կ'երեւի թէ Լըմստէն յետոյ պիտի վերադառնայ յԱֆղանստան իբր պետ անգլիական զինուորական պատուիրակութեան, երբ ի Լոնտոն գծուած սահմանագլխոց աշխատութիւնները տեղւոյն վրայ ամբողջացնելու կարգը գայ։ Ուստի, Լըմստէնի ուղեւորութիւնն ի Լոնտոն՝ խաղաղական մեծ նշան մը պէտք է համարիլ։ Հասան Ֆէհմի փաշա Կ. Պոլիս կը վերադառնայ։ Անգլ. կառավարութիւնը Թուրքիոյ համար շատ նպաստաւոր առաջարկութիւններ տուաւ Հասան Ֆէհմի փաշային. բայց ընդհանուր կարծիքն այն է թէ ո՛և է համաձայնութիւն չէ կնքուած. զի մէկ կողմէ Անգլիա չէր ուզեր որոշ պարտականութիւններ յանձն առնուլ Թուրքիոյ նկատմամբ՝ մինչեւ որ պատերազմի ստուգութիւն չի դառնար, և միւս կողմէ Բ. Դուռը կը վերապահէր իւր գործողութիւն, ապագայ պարագայից համեմատ ազատօրէն շարժելու համար։ Գերմանիոյ անորոշ և կասկածելի ընթացքն հոգ կը պատճառէ երեկուընէ ի վեր։ Գերմանիա, անգլօ-ռուս խնդրոյն սկիզբէն ի վեր, եթէ պատերազմը փութացնելիք բան մը չըրաւ, անոր առաջքն առնլու համար ևս բնաւ չաշխատեցաւ։ Գերման կառավարութեան միտքն ո՛չ ոք գիտէ։ Լոնտոնի գերմանական դեսպանին լեզուն և ընթացքը, սակայն, միշտ յոռետես եղան, և վերջին խաղաղական լրոց վրայ չփոխուեցան։ Անգլիոյ պաշտօնական ակմբոց մէջ երկիւղ կայ թէ Պիզմարք իշխանն Անգլիոյ հակառակ շարժում մը չընէ վերջին ժամուն։ Այս անստուգութիւնք և մտահոգութիւնք կ'երեւին Ընդդիմադիր կուսակցութեան վրայ ևս, որ սաստիկ դժգոհութիւն կը սկսի ցոյց տալ ընդդէմ կառավարական աշխարհավարութեան։»

Լորտերու ժողովոյն մայիս 4ի նստին մէջ, Լորտ Կրանվիլ, պատասխանելով առ Լորտ Սալիսպըրի, ըսաւ թէ «Անգլիական կառավարութիւնը փափաքելով, ռուս կառավարութեան պէս, խաղաղապէս լուծել Աք-Թէփէի (Փէնջտեհի) ճակատամարտին յարուցած վէճերն, համաձայնեցաւ ռուս կառավարութեան հետ սա կէտի վրայ թէ, փափաքելի չէ քննութիւն մը բանալ զօրավարներու ընթացքին վրայ։ Երկու կառավարութիւնք պատրաստ են բարեկամ տէրութեան մը դատողութեան ենթարկել ամեն անհամաձայնութիւն՝ ի մասին այն ճիշդ մեկնութեան որ պարտէր տրուիլ մարտ 16 ի կարգադրութեան, գործն այսպէս երկուց երկրաց համար ևս պատուաւորապէս կարգադրելու նպատակաւ։ Կը յուսանք թէ դժուարութիւն չի ծագիր իրաւարարութեան պարագայից վրայ։ Սահմանաց գլխաւոր կէտերուն գծման համար բանակցութիւնք անմիջապէս պիտի վերսկսին ի Լոնտոն։ Յետոյ սահմանաց մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ պիտի ճշդուին ձեռամբ յանձնաժողովոյն։ Այս բանակցութիւնք որոց ելքն այժմէն չի կրնար գուշակուիլ, անգլիական կառավարութեան համար յոյժ պիտի դիւրանան, քանի որ ծանօթացած է Էմիրին կարծեաց և Հնդկաստանի նախարարութեան կողմէ ըստացած է տեղագրական կատարեալ ծանօթութիւններ։ Անգլիա և Ռուսիա համաձայնեցան նաեւ որ Փէնջտեհ չէզոք երկիր նկատուի բանակցութեանց միջոցին, և ռուս կառավարութիւնն հասկցուց թէ պատրաստ է քննել յանձնաժողովոյն անդր ժամանած ատեն իւր յառաջապահներ սահմանագլխէն ետ քաշելու խնդիրը։»

Լորտերու ժողովոյն մայիս 5ի նստին մէջ, Լորտ Կրանվիլ, պատասխանելով Լորտ տը Լավառի հարցման թէ, «Միջնորդութի՞ւն» թէ «Իրաւարարութիւն» պիտի առաջարկուի երրորդ տէրութեան մը վեհապետին, ըսաւ. «Առանձնական կենաց մէջ կը տեսնենք որ իրարու հետ շատ կարեւոր գործեր ըրնող երկու անհատներ, եթէ տարակարծիք լինին անհաճոյ և ցաւալի միջադէպի մ'առթիւ, որ մինչեւ մէկ աստիճան կը դպչի իրենց պատւոյն, և որոյ նկատմամբ իւրաքանչիւրը՝ միւսին հակառակ յայտարարութիւններ ու պահանջումներ կ'ընէ, — այս երկու անհատներ, այս կացութեան մէջ, անշուշտ շատ լաւ կ'ընեն այդ միջադէպի խնդիրն յանձնելով բարեկամի մը դատողութեան, որոյ վրայ կատարեալ վստահութիւն ունին, որպէս զի կարող լինին խնդիրը փակել երկուց կողմանց համար ալ պատուաւորապէս։ Այս է ահա ինչ որ տեղի կ'ունենայ Ռուսիոյ և Անգլիոյ մէջ ալ։ Ցաւալի միջադէպ մը պատահեցաւ, որ իրաւամբ կամ յանիրաւի, կը թուի դպչիլ երկուց կողմանց պատւոյն և շահուն, և փոխանակ դիմելու վերջին ճարին (զէնքի), կարծեմ պատուաւոր ընթացք մը կը լինէր մեր կողմէ՝ առաջարկել որ դիմուի բարեկամ վեհապետի մը, և կարծեմ Ռուսիոյ համար հաւասարապէս պատուաբեր է որ հաւանեցաւ մեր այս առաջարկութեան։»

Սերպիոյ գահուն թեկնածու Քարաճորճեւիչ իշխանի հայրն, որ մեռաւ ի Թէմէշվար, 4 միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը թողած է, որ ամբողջովին իւր որդւոյն կ'անցնի, բաց առեալ 100,000 ֆրանքի նպաստ մը, զոր հանգուցեալը կտակած է Սերպիոյ, Պոսնիոյ և Հերսէքի աղքատ ուսանողաց։(*)

—Անգլիոյ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը պատրաստուի Նախարարութեան ընթացքը քննադատել աֆղանեան խնդրոյն մէջ, ինչպէս նաև Ելմտացոյցին ա՛յն մասին առթիւ, որ ոգելից ըմպելեաց և ժառանգութեանց տուրքերուն բարձրացման կը վերաբերի։

—Բեդրբուրկի պաշտօնական թերթը մայիս 3 թուով հրատարակեց կայսերական հրովարտակ մը, ուղղեալ Ազնուական դասուն, ծանուցանող թէ, ի նկատի առնլով այն ծառայութիւններ զորս Ազնուականութիւնը մատուցած է Կայսերական Գահուն, Ցարը կը բարեհաճի հաստատել Հողային Դանքա մը, նեղութեան մէջ մնացած ազնուական կալուածատէրաց օգնութեան հասնելու յատուկ նպատակաւ։ Կատարինէ Բ. կայսրուհին 100 տարի առաջ հրամանագիր մը հրատարակած էր, հաստատելով ռուս Ազնուականութեան արդի առանձնաշնորհումներն։ Այդ հրամանագրոյ հարիւրամեակին տօնախմբութեան առթիւ է որ արդի Ցարն հրատարակեց վերյիշեալ յայտարարութիւնն, որով Կայսրութիւնը նոր շնորհ մը կ'ընէ ազնուական դասուն։

—Բօբօֆ դեր-ծովակալն հրամանատար կարգեցաւ Սեւ ծովու եղերաց պաշտպանութեան։

—Ռուսիոյ Կայսրը, պատասխանելով Պուլկարիոյ Ալեքսանդր իշխանին հեռագրոյն, որ՝ Սրբոց Կիւրեղի և Մեթոդիոսի հազարամեակին առթիւ՝ աղաչեալ Պուլկարիոյ երախտագիտութեան հաւաստիքը կը մատուցանէր «ազատարար» Ցարին, սապէս հեռագրած է. «Անկեղծապէս շնորհակալ եմ Ձեր Բարձրութենէ վասն այն զգացմանց զորս կ'արտայայտէք ձեր և պուլկար ժողովրդեան անուամբ, Սրբոց Կիւրեղի և Մեթոդիոսի Սլաւութեան Առաքելոց տօնին առթիւ։ Ապահով եմ թէ կրօնակցութեան և ցեղակցութեան կապերն որք զՌուսիան կը կապեն Պուլկարիոյ՝ պիտի մնան յաւերժական առհաւատչեայ մը երկուց ազգաց սերտ միութեան։»

—Նիւ-Եորքէ կը հեռագրուի, մայիս 6 թուով. Կը հաստատեն թէ, ի Բանամա վերջերս տեղի ունեցած ապստամբական շարժման վրայ, որ կրցաւ զսպուիլ միայն Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան զինեալ միջամտութեամբ, Քոլոմպիա և Միացեալ Նահանգք դաշնագիր մը կնքած են, որուն համեմատ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը Բանամայի պարանոցին վրայ հսկողութեան և պաշտպանութեան ինչ ինչ իրաւունքներ կը ստանայ։

—Պէրլին, 7 մայիս. Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց գործաւոր մը, որ քար նետած էր կայսերական պալատան մէկ պատուհանէն ներս։ Կայսրն այն ատեն պալատը չէր գտնուէր։

—Դոլգոյ կոմսը Խրիմէն մեկնեցաւ, ըստ ոմանց, Բեդրբուրկ վերադառնալու համար, ըստ այլոց Բիազան (Մոսքուայի մօտ) իւր կալուածներ երթալու համար։

—Մանչուրիոյ սահմանաց խնդիրը կը սպառնայ կռիւ յարուցանել ի մէջ Ռուսիոյ և Չինու։ Իկնադիէֆ զօրավարի 1860ին որոշած սահմանագլուխը քանիցս բռնաբարեցաւ, և Չին քանիցս փորձեց գոհացում ստանալ, բայց իւր պատուիրակք չկրցան համաձայնիլ ռուս պատուիրակաց հետ։ Չին նոր պատուիրակներ անուանեց այս անգամ. և որոշած է — (կ'ըսէ Թայմզի թղթակիցն ի Թիէն-Ցին) — եթէ Ռուսիա բանակցիլ չուզէ՝ զինու զօրութեամբ տիրել սահմանագլխոյ այն կէտերուն զորս չինական հող կը համարի։ — Ռուսիա, Կեդր. Ասիոյ մէջ միշտ յառաջխաղալով, այսպէս ո՛չ միայն Անգլիոյ, այլ նաև Չինու հետ խնդիրներ կը յարուցանէ, որք ուշ կամ կանուխ զէնքով պիտի վճռուին ի հարկէ։

—Անգլիական թերթ մը կը պատմէ թէ, երբ Տըպլինի մէջ պաշտօնական հացկերոյթ մը կը տրուէր Կալլէսի իշխանին և իշխանուհւոյն, սեղանակից մը, որ իշխանուհւոյն մօտ բազմած էր, կարծելով հաճոյ լինել նմա, շատ աննպաստ խօսեցաւ իռլանտացի ժողովրդեան բնաւորութեան վրայ. «Թերևս իրաւունք ունիք, — պատասխանեց իշխանուհին, — բայց պէտք չէ մոռնալ թէ շատ հարստահարուած, շատ չարիքներ կրած է իռլանտացի ժողովուրդը։» — Կալլէսի իշխանուհին Տանիմարքայի Թագաւորին դուստրն է։ Անգլիական թերթը կը յիշեցնէ թէ Տանիմարքայի թագաւորական դրօշը կը կրէ սա նշանաբան. «Իմ զօրութիւնս իմ ժողովրդեանս սիրոյն մէջ կը կայանայ։»

—Հռոմ, 8 մայիս. Բօփօլօ Ռօմանօ կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսացիք բանակետղ մը հաստատած են Ժէլ-Պիպէն, որ Տրիպոլիսէ երկու աւուր ճանապարհ հեռի է, և կը յորդորէ Իտալական կառավարութիւնն՝ զգուշութեամբ դիտել Ֆրանսայի ընթացքը Միջերկրականի եղերաց վրայ։

—Մայրաքաղաքիս եւրոպական լրագիրք ոմանք կը յիշեն «մասնաւոր հեռագիր» մը, որ կը ծանուցանէ եղեր թէ Լորտ Տըրպին, Պ. Կլատսթոնի նախարարութեան աֆղանեան աշխարհավարութենէն դժգոհ, հրաժարական տուած է, (Սըր Լըմստէնի պէս,) բայց Նախարարութիւնը տակաւին չէ ընդունած զայս հրաժարական։

—Աւստրիոյ և Ռուսիոյ Կայսերք, Գարատաղի իշխանն և Սպանիոյ Նախկին Իզապէլլա Թագուհին հեռագրով ցաւակցութիւն յայտներ են Գարաճորճեւիչ գերդաստանին, Ալեքսանդր իշխանին մահուան առթիւ։

—Պ. Կլատսթոնի Նախարարութիւնն որոշեր է մեղմացնել Իռլանտիոյ «Եղեռնական Օրէնքն,» որ բացառիկ տրամադրութիւններ ունի՝ ոճրագործներ և կասկածելի անձեր ձերբակալելու և պատժելու մասին։

—Իտալական նախարարութիւնը, մանաւանդ արտաքին գործոց նախարար Պ. Մանչինի, յաղթական դուրս ելան երկար վիճաբանութենէ մը, ի մասին իտալական աշխարհավարութեան Կարմիր ծովու եղերաց վրայ, ուր իտալական գաղթականութիւն մը հաստատեցաւ ընդ զինուորական պաշտպանութեամբ, և ուր յարաբերութիւնք բացուեցան Հապէշստանի հետ։

—Ռուս կառավարութիւնը պիտի շարունակէ և աւարտէ երկաթուղւոյ շինութիւնը մինչեւ Մերվ և աւելի անդին, թէեւ պատերազմի անմիջական երկիւղ մնացած չլինի։

—Նուպար փաշա առաջարկներ պիտի ներկայացնէ մեծ Տէրութեանց ներկայացուցիչներուն, Եգիպտոսի Տպագրական Օրինաց փոփոխման համար։

Երեկի թղթաբերով առնուած Ռուսքի Կուրիէրի մէջ կը կարդանք հետեւեալը.

«Մեզ կը հաղորդեն թէ Զօրապետ կոմս Լօրիս-Մելիքօվ, որ Նիցա (հարաւային Ֆրանսա) կը գտնուի այժմ, շուտով Ռուսիա պիտի վերադառնայ՝ պատերազմական բարձր պաշտօն մը ստանձնելու։

«Լօրիս-Մելիքօվ Կոմսի ընտանիքն որ Բեդրբուրկ կը բնակի, այս պատճառաւ յետաձգեց իւր ճանապարհորդութիւն յարտասահման։»

—Կ. Պոլսէ անգլիական լրագրաց կը հաղորդեն թէ Չերքեզներու բազմաթիւ պետեր մօտ ժամանակներս Պոլիս եկած են։ Նոքա կը սպասեն տեսնել անգլօ-ռուսական պատերազմի խնդիրն, և եթէ ծագի այդ պատերազմ՝ պիտի մեկնին Կովկասիա, տեղւոյն բոլոր ժողովուրդը Ռուսիոյ դէմ հանելու, այն պայմանաւ որ Թուրքիա և Անգլիա հարկ եղած միջոցին օգնեն իրենց։

—Նովոյէ Վրէմեա [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] թէ խաղաղութեան պահպանման յոյսն աւելի կը զօրանայ։ Սակարանը (Պորսան) կը հաստատէ զայս։ Սակայն լրագիրն անհրաժեշտ կը գտնէ յայտարարել՝ Անգլիոյ հետ խաղաղութիւն պահպանելու անհրաժեշտ պայմանները։ ԶՀերաթ Ռուսիոյ թողլով միայն կարելի է խաղաղութիւն պահպանել մշտապէս։ Առաջուան ձգտեալ կացութիւնը չկայ այժմ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Քանի մը օր առաջ Անգլիոյ Խորհրդարանի անդամ մը խորհուրդ տուաւ՝ Ռուսիոյ թողուլ զՀերաթ, և հոգ տանիլ միայն Հնդկաստանի պահպանման։ Այս գաղափար որքան հաւանութիւն գտնէ անգլիական հասարակութեան մէջ, այնքան աւելի հաւանական կը դառնայ խաղաղութեան պահպանման յոյսը։»

—Պալթիկ ծովէն տեղեկութիւն առնուած է ի Բեդրբուրկ թէ այդ ծովու մէջ Անգլիոյ պատերազմական

(*) Հանգուցեալ Ալեքսանդր Քարաճորճեւիչ իշխանն էր որդի Սերպիոյ անկախութեան հիմնադրին, և ինքն ևս երբեմն իշխան եղած է Սերպիոյ։ 1806ին ծնած էր։ Յետ մահուան իւր հօր, իշխանութիւնն անցած լինելով ի ձեռս Օպրէնովիչ գերդաստանին (ուր կը պատկանի արդի Միլան Թագաւորը,) Քարաճորճեւիչ իշխանն իւր մօր հետ քաշուեցաւ Վալաքիա 1849ին, Միքայէլ Օպրէնովիչ իշխանին անկմամբ, Քարաճորճեւիչ հաջակեցաւ Քնէզ (իշխան), և իշխեց մինչեւ 1858, յորժամ ինք ևս գահազուրկ եղաւ, և իրեն յաջորդեց ծերունին Միլօշ Օպրէնովիչ, որոյ երկրորդ որդին էր Միքայէլ Օպրէնովիչ գահազուրկ իշխանը։ Միլօշ իշխանին գահաժառանգ որդին սպանեցաւ 1868ին, և Ալեքսանդր Քարաճորճեւիչ ամբաստանուելով իբրև թելադիր սոյն սպանութեան, ութնամեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ, Բէշդայի վճռաբեկ ատենէն։ Երեք որդիներ կը թողու, որոց մեծը՝ Բեդեր Քարաճորճեւիչ թեկնածու Միլան թագաւորի գահուն, փեսայն է Գարատաղի իշխանին։ Հանգուցեալ իշխանը թաղուեցաւ Վիէննայի մէջ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ(*)

Կշիռ Մայրահաշւոյ Հայկեան Միաբանութեան 1885 ամի

Պարտք

Մթերանոց ի Կալի Բասր	Ֆ. 24,500·—	
Գրաւ ի վրայ կալուածոց ի Բօգօր	5,000·—	
Կահ և կարասիք	100·—	
10 հատ Բանք չէհրք	9,600·—	
Տիկին Մ. Գ. Յովսէփ	3,700·—	
Սնդուկ	49·—	
		42,349·—

Պահանջք

Ստացուածք Միաբանութեան	38,949·—	
Ս. Յովհաննու եկեղեցին	3,400·—	42,349·—

Ընդհանուր կշիռ Մայրահաշւոյ երից հայ ազգային հաստատութեանց Ջավոյ վասն 30 դեկտեմբեր 1884 ամի

Եկեղեցւոյ անշարժ կալուածք	80,000·—	
Հայկեան միաբանութեան Ջավոյ անշարժ կալուածք	24,500·—	
Մ. և Ց. ուսումնարանի անշարժ կալուածք	162,800·—	267,300·—
Անօթեղէնք եկեղեցւոյ	3,000·—	
Անօթեղէնք Հայկեան Միաբանութեան Ջավոյ	100·—	
Անօթեղէնք Մ. և Ց. Ուսումնարանի	1,700·—	4,800·—
8 հատ Ջավա Բանք չէհր եկեղեցւոյ	8,022·25	
10 հատ Ջավա Բանք չէհր Հ. Միաբանութեան	9,000·—	
33 հատ Ջավա Բանք չէհր Մ. և Ց. Ուսումնարանի	29,700·—	46,722·25
Գրաւական Մ. և Ց. Ուսումնարանի	12,000·—	
Գրաւական Հայկեան Միաբանութեան	8,700·—	20,700·—
Սնդուկն եկեղեցւոյ	2,734·50	
Սնդուկն Հ. Միաբանութեան	49·—	
Սնդուկն Մ. և Ց. Ուսումնարանի	67·—	2,850·50
Պ. Մ. Բարսեղ վերաբերելի Մ. և Ց. Ուսումնարանի		2,500·—
		344,872·75
Ջուղայու հաստատութեանց վերաբերելիք		57,700·—
		402,572·75

Պահանջք

Ստացուածք եկեղեցւոյ	86,563·75	
Ստացուածք Հ. Միաբանութեան	38,949·—	
Ստացուածք Մ. և Ց. Ուսումնարանի	207,467·—	
Գանձանակ գրաւոր աշխատանաց	2,008·—	
Ջուղայու հաստատութիւնք	67,585·—	402,572·75
1878 ամի երեք հաստատութիւնքն ունին		307,972·71
1884 ամի երեք հաստատութիւնքն ունին		332,979·75
Ցընթացս 6 ամաց առաւելեալ է		25,009·04
Ջուղայու հաստատութիւնք 1878 ամի ունին		44,274·29
Ջուղայու հաստատութիւնք 1884 ամի ունին		67,585·—
Ցընթացս 6 ամաց առաւելեալ է		Ֆ. 23,310·71

Նախագահ կառավարիչ
Յովհան Յարութիւնեան

Ատենադպիր կառավարիչ
Յ. Մ. Տէր Յովհաննէսեան

Գանձակալ կառավարիչ
Գ. Ճ. Գասպար

Խորհրդատու կառավարիչք
Մ. Յ. Պետրոս   Յ. Շ. Սարգիս

Ի Բթավիա, 30 դեկտեմբեր 1884

Ժողով Երեսփոխանաց

Ըստ հրաւիրակի կառավարչաց ընդհանուր հայ ազգային հաստատութեանց քաղաքիս ի ձեռն շրջաբերականի թուագրելոյ ի 17 Յանր 1885, գումարեցաւ ժողով հասարակութեան Հայոց ի Բթավիա ի սրահ Ս. Յովհաննու եկեղեցւոյն ի 15 երրորդումն Փեվրէր ամսոյ 1885 ամի, ուր ներկայ էին Սըր Բալրօն, Տէր Դիոնէսիոս, Տէր Եղիազարեան, Պարոնայք Գ. Ն. Գասպար, Խ. Ա. Թովմաս, Մ. Յ. Պետրոս, Մ. Գ. Նահապետ, Բ. Տէր Մինաս, Գ. Թովմաս, Յ. Հայրապետ, Տ. Գ. Գասպար, Մ. Զօրաբ, Յ. Շ. Սարգիս, Ա. Մելքում, Գ. Գ. Գասպար, Յ. Մ. Տէր Յովհաննէս, Գ. Մ. Տէր Յովհաննէս, Տ. Մաքիլ, Կ. Յովսէփ, Թ. Աղանուրեան և Յ. Գ. Գասպար։

Առաջարկեցաւ ի Պարոն Յ. Մ. Տէր Յովհաննէսէ եւ երկրորդեցաւ ի Պարոն Գ. Ն. Գասպարէ և Պարոն Խ. Ա. Թովմասն կարգեցաւ Ատենակալ ժողովոյ։

Ընթերցաւ առաջի ժողովոյն Տարեւոր Տեղեկագիր անցեալ ամի մատուցեալ ի կառավարչաց որ և ընկալաւ զհաւանութիւն ժողովոյն շնորհակալութեամբ հանդերձ, նոյնպէս և վերահասու լեալ նոցա ամենայն հաշուոյ ելեւմտից և համապատասխանատուութեանց զորս և գտին ուղիղ և ըստ կարգի։

Առաջարկեցաւ ի Պարոն Ատենակալէն և ընդունելի եղեւ ժողովոյն զի այսուհետ ամենայն աւարտ տարւոյ ընտրեսցին երեք անձինք ի մերազանց տեղւոյս առ ի դիմաց ժողովրդոց վերահասու լինել զամենայն հաշուեմատեանս ելեւմտից Ազգային Հաստատութեանց տեղւոյս և առաջի առնել ժողովոյն զգրաւոր հաւանութիւն իւրեանց վասն ուղղութեան նոցին։

Առաջի եղան թուղթք գրեալ ի հայ հասարակութենէ Բթավիոյ թուեալ ի 11 Սեպ. 1884, եւս և ի հայ հասարակութենէ Սուրբայիոյ թուեալ ի 19 Սեպ. 1884, եւս ի կառավարչութենէ Մարդասիրական Ճեմարանին ի Կալկաթայ թուեալ ի 18 Օկտոբր 1884, եւս ի Պարոն Թ. Տէր Ստեփաննոսէ թուեալ ի 27 Նոյ. 1884, վերաբերելի վերահաստատման ի նախկին պաշտօնի վարժապետութեան Պարոն Թ. Տէր Ստեփաննոսի ի Մարդասիրական Ճեմարանի ի Կալկաթայ, ըստ հետեւանաց վերին թղթոց, առաջարկեաց Պարոն Գ. Մ. Տէր Յովհաննէսն զի դրամական օգնականութիւնն զոր աստի առաքեն առ Մ. Ճեմարանն դադարեսցէ միայն պայմանաւ զի ի լրանալ ժամանակի մանկանց որ արդէն կան ի դպրոցի և ըստ ընդունելութեան կառավարչաց պիտի դեռ մնասցեն անդ, օգնականութիւն տեղւոյս ոչ եւս շարունակեսցի. այնուհետեւ, այս առաջարկութիւն խնդրեցաւ ի Պարոն Յ. Շ. Սարգսէ փոխել ոչ իսկոյն ի միանգամայն դադարումն այլ ի ջանալ բարեկարգել զայն Ճեմարանն ի բարձումն կասկածանաց թերի դաստիարակութեան, այս երկու խնդիրք շուրջ ածան և վճռեցաւ բազմաձայնութեամբ 24 ձայնից ընդդէմ 12 վարկից զի առաջին առաջարկութիւն կատարեսցի։

Եղան յանդիման ժողովոյն թուղթք ստացեալ ի կառավարչութենէ Մ. և Ց. միացեալ դպրոցին ի Ջուղա թուեալ 27 Մէյ, 12 Նոյ. և 18 Դեկտեմբեր 1884, որպէս և ոմանց ի հասարակութենէ անտի թուեալ 4 Դեկ. 1884, յարաբերութեամբ յիշեալ դպրոցին, որպէս և անկարգ կառավարութիւն հաստատութեանց Ջուղայու պատճառեալ ի թերի վերատեսչութենէ Նորին Սրբազնութեան Գրիգորիս Առաջնորդի, որոյ նիւթ խորհրդակցեալ առաջարկեցաւ ի Պարոն Յ. Մ. Տէր Յովհաննիսէ զի տարեւոր օգնականութիւն յազգային Սնդուկէ քաղաքիս տարեկան Ֆ. 600 գիլտր առ ժամանակ մի դադարեսցի առ ժամայն, մինչ բարեկարգեսցի կառավարչութիւն դպրոցին, բայց Պարոն Խ. Ա. Թովմասն առաջարկեաց զի յիշեալ օգնականութիւնն առ դպրոցն ոչ դադարեցուսցի իսկոյն, այլ նախ գրել առ Սրբազան Առաջնորդն զբողոքանացն զորս յայտնին Ջուղայեցւոց, պատուիրելով զի միջոց յարմարաւոր կալեալ ըստ իրաւանց և կարգի ընդհանրական ժողովով հաստատել զկառավարութիւն վանացն, դպրոցին, և այլ Ազգային Հաստատութեանց քաղաքին, յորմէ եթէ ի մէջ վեց ամսոց ցաւարտ, մինչ ցվերջ Օգօստ ամսոյ չընկալայք բաւարար տնօրէնութիւն, ապա առ ժամայն դադարեցուսցի յիշեալ օգնականութիւնն և կցորդութիւն մեր ընդ այժմեան Առաջնորդն ի Ջուղա։

Սոյն երկոքին առաջարկութիւն եդաւ հանդէպ ժողովոյն որ և միայն վերադիր իրաւամբ միոյ քուէի Ատենակալին որոշեցաւ ընդունել զվերջինն, այսու պայմանաւ զի երեք Պարոնայք ի Ջուղա ընտրեսցին ի մէնջ լինել կցորդեալ կառավարիչք Մ. և Ց. դպրոցին որք և իսկոյն ընտրեցան ի ժողովս լինել պարոնայք Մանուկ Բարսեղ, Ս. Բ. Սուքիազ և Մելքում Մարգարեան։

(*) Տե՛ս Արեւելք թիւ 395 և 396։

նաւեր երեւան ելած են որք կը լրտեսեն ծովը։ Այս պատճառաւ Բեդրբուրկէ տեղեկութիւն պահանջուած է Տանիմարքայի և Շուէտի կառավարութիւններէն, թէ նոքա ինչ դիրք կը բռնեն։ Որպէս յայտնի է, այս երկու պետութիւնք անգլօ-ռուսական պատերազմի մասին չէզոքութիւն յայտարարած են. սակայն Անգլիոյ պատերազմական նաւերը Պալթիկեան ծովը կը մտնեն, որ հակառակ է նոցա յանձնառութեան, թէեւ պատերազմ սկսած չլինի։ (Ռուսքի Կուրիէր)

ԵԳԻՊՏՈՍ. Լորտերու ժողովոյն մայիս 4 ի նստին մէջ, պատասխանելով առ Լորտ Սալիսպըրի, Լորտ Կրէնվիլ տըւաւ սա տեղեկութիւններ Պոսֆոր Էժիբսիէնի խնդրոյն փակման եղանակին վրայ.

«Պոսֆոր Էժիբսիէն լրագիրը խափանուած էր եգիպտական կառավարութեան օրինաւոր մէկ հրամանագրով, և անգլիական կառավարութիւնը վաւերացուցած էր զայս գործ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը, լրագրոյն խափանումը խնդրոյ նիւթ ընելէ բոլորովին զգուշանալով հանդերձ, Նախ, յայտարարեց թէ ապօրէն էր գրաւումն ու փակումն տպարանին, յորում թերթէն զատ ուրիշ բաներ ալ կը տպուէին. Երկրորդ, գանգատեցաւ Ֆրանսական հիւպատոսին եղած բռնութեան համար, որ անձամբ եկած էր տպարանին առջեւ՝ բողոքելու փակման դէմ, և զոր ի մի կողմ ձըգելով, ոստիկանութիւնը շարունակած էր փակման գործը։ Ֆրանսական կառավարութիւնը խնդրեց, Նախ, տպարանին վերաբացումն, և Երկրորդ, փակման գործողութեան մասնակից անձանց պատժումը։ Նոյն միջոցին անգլ. կառավարութիւնը կատարեալ ծանօթութիւններ ստացած էր Սըր Իվլին Պէյրինկէ՝ գործին ամեն պարագայից վրայ, և խնդրոյն օրինական կէտերուն վրայ կառավարական օրէնսգէտներու կարծիքն առած էր։ Անգլ. կառավարութիւնն այն եզրակացութեան եկաւ թէ տպարանին փակումն հակառակ էր օրինաց, և թէ հետեւաբար, ֆրանսական հիւպատոսին ուսին դպելով ի մի կողմ հանուելն, որ օրինական իմաստով բռնի զօրութեան կիրառութիւն կը նշանակէր, արդարանալի չէր։ Ուստի, ընդունեցինք ֆրանսական կառավարութեան յայտարարութիւնք թէ իւր փափաք Պոսֆոր Էժիբսիէն լրագիրը պաշտպանել չէ. թէ կը զգուշանայ ու և է խնդիր յուզելէ ի մասին խափանման սոյն լրագրոյ, և թէ պատրաստ է եւ առնուլ իւր պահանջում վասն արձակման այն պաշտօնակալաց որք գործած էին հրամանաւ Եգիպտական կառավարութեան։ Յայժամ յայտարարեցինք թէ, անգլ. կառավարութիւնն, որ լրագրոյն խափանման իւր հաւանութեամբ տեղի ունենալը չի ժխտեր բնաւ, խորհուրդ տուած է Խտիվին կառավարութեան՝ ցաւ յայտնել այն եղանակին համար որով կատարուած էր փակումն, և թէ մեք ևս կը մասնակցէինք այս յայտարարութեան։ Անգլ. կառավարութիւնք խորհուրդ տուաւ Նուպար փաշային՝ վերաբանալու լրագրոյն տպարանն, և զՆ. Վսեմութիւն յորդորեց այցելութիւն տալ Ֆրանսայի քաղաքական գործակատարին և ցաւ յայտնել վասն այն սխալանաց որք գործուած էին եգիպտական կառավարութեան օրինաւոր մէկ հրամանին գործադրման առթիւ։ Այսպէս եղաւ անկէ ի վեր։ (Իսկ Պոսֆոր Էժիբսիէն չի հրատարակուիր։)

Առաջարկեցաւ ի Պարոն Գ. Մ. Տէր Յովհաննիսէ և ընդունելի եղեւ ժողովոյն զի ըստ 17րդ յօդուածի Սահմանադրութեան ըստ պահանջման հանգամանաց օգնական տալ ի Սնտկէ Ազգային Հաստատութեանց քաղաքիս առ Տիկին Շ. Մարտիրոսեան ամսական Ֆ. 50 ղրշ և զդուստր նորա ձգել ի գիշերօթիկ դպրոց և տալ նմա առ ժամայն Ֆ. 30 ղրշ վասն զգեստուց։

Առաջի եղաւ թուղթ մի գրեալ ի կառավարչութենէ Մ. և Ց. միացեալ դպրոցաց Զուղայու թուեալ ի 27 Մէյ 1884 յայտնելով զի գումար հրկտակեալ ի հանգուցեալ Պարոն Յովհաննէս Ջանջանէ արդէն առաքեալ են առ կառավարչութիւն տեղւոյս, որոշեցաւ զայսմանէ յայտնել նոցա զի մինչ ցարդ զայն գումար չէ հասեալ ի ձեռս նոյն կառավարչութեան։

Ընթերցաւ հրաժարական թուղթ մի գրեալ ի Պարոն Յովհան Յարութէ, նախագահէ Ատենին [illegible], բայց ընդունելի չեղեւ ժողովոյն հրաժարումն նորին, և միաձայնութեամբ ձայնից ժողովականաց վեր ընտրեցաւ նա լինել նախագահ կառավարիչ և զայսմանէ յայտնել նմա։

Առաջարկեցաւ ի Պարոն Յ. Մ. Տէր Յովհաննիսէ և ընդունելի եղեւ ժողովոյն զի մի ամ եւս երկարեսցի վճիռ վիճակաւորին տեղւոյս ի լրանալ վիճակի նորա, և այսու մասին գրել թուղթ առ Սրբազան Առաջնորդն։

Առաջի եղաւ թուղթք գրեալ ի Պարոն Ա. Գ. Աղանուրէ թուեալ 31 Յուլիս և 15 Դեկտեմբեր 1884 վերաբերեալ վարժապետի միոյ յաղագս կեդրոնական դպրոցին ի Ջուղա, որոշեցաւ շնորհակալիս մատուցանել առ նմա վասն յանձն առեալ աշխատանացն իւր։

Շնորհակալութիւն մատուցաւ առ Ատենակալն և լուծաւ ժողովն։

Ատենադպիր
Խ. Ա. ԹՈՎՄԱՍ

ՎԵՐՋ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ի Կայսերական պալատ և ի Բ. Դուռն երթալու հանդիսին կարգադիր Յանձնախումբ թէեւ նիստ բրաւ երէկ ի Ղալաթիա ընդ ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի և զբաղեցաւ ինչ ինչ կարգադրութեամբք, սակայն Կայսերական հրաման մը որ երէկ իրիկուն հասաւ ի Պատրիարքարան, յետաձգեց այդ կարգադրութեանց գործադրութիւնը։

Բ. Դուռը՝ Կայսերական հրամանաւ կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը շաբաթ օրը պիտի ընդունի Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն։

Ազգ. Վարչութեան կրօնական ժողովն երէկ ժամը 5 1/2 ին գումարեցաւ ի Պատրիարքարան, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար Պէյ Արքեպիսկոպոսի և ի ներկայութեան գրեթէ ամբողջ ժողովականաց։

Ժողովն՝ յետ կարգադրութեան կարգ մ'առկախ մնացած խնդրոց, հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

1.—Վաւերացուց իւր ՄԱ. նստի ատենագրութիւնն, յետ ընթերցման։

2.—Զորս դադարեալ և երկու հրաժարեալ եկեղեցական երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարել տալու համար Մասնախումբ մը կարգեց հետեւեալ անդամներէն.

Տ. Վահան Վրդ. Տէր Մինասեան
» Գէորգ » Իւթիւճեան
» Տաճատ » Ոսկանեան
» Սուքիաս Քհնյ. Մայր Եկեղեցւոյ
» Խորէն » Փէհլիվանեան

Այս Մասնախումբ տասն օր յետոյ, հինգշաբթի նիստ ընելով, ընդհանուր եկեղեցականաց քուէարկութեան պիտի հսկէ և արդիւնքը տեղեկագրէ առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն։

3.—Ժողովն մի առ մի լսեց անուանքն այն բոլոր անպաշտօն եպիսկոպոսաց և վարդապետաց որք աստ ի Կ. Պոլիս և ի գաւառս կը գտնուին, և յետ խորհրդակցութեան, խնամով պատրաստեց ընդհանուր ցանկ մը առաջնորդու եկեղեցականաց։ Ապա այդ ընդհանուր ցանկէն եօթնական անուններ եւս ընտրելով, որոշեց՝ ըստ հանգամանաց գաւառի և տեղւոյն, ուրոյն ուրոյն յղել այն գաւառներն որոց առաջնորդական ընտրութեան ձեռնարկելու մասին Ազգ. Վարչութեան Խառն ժողովն նախապէս որոշում բրած է։ Այս գաւառներն են Տրապիզոն, Բաղէշ և Ակն։

4.—Պէշիկթաշի քահանայական դասու տեղեկագրոյն համաձայն, յիշեալ եկեղեցւոյ աւագերէց կարգեց տեղւոյն Տ. Յովհաննէս քահանայն և աթոռակալ՝ Տ. Սահակ քահանայն։

5.—Օդափոխութեան պատճառաւ իրենց եկեղեցիներէն բացակայ գըտնուող քահանայից նկատմամբ որոշեց որ անցեալ տարի կրօնական ժողովէն հրատարակեալ հրահանգն անթերի գործադրուի, որպէս զի անտեղութիւնք չծագին։

6.—Ժողովն որոշեց իւր միամեայ համարատուութիւնը պատրաստելով ըստ օրինի մատուցանել Ազգ. Երեսփ. ժողովին։

Հիսնի Մանսուրէն Սարգիս Ցակոբեան ստորագրութեամբ մեզ ուղղեալ հեռագիր մը տեղւոյն ազգայնոց կողմէ ջերմագին կը շնորհաւորէ նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանի բարձր պաշտօնը։

Նոյնպէս Բաբերդի Քոլէճի դասատուաց և աշակերտաց կողմէ առ մեզ ուղղեալ հեռագիր մը կը շնորհաւորէ Նորին Ամենապատուութեան Պատրիարքական պաշտօնը։

Հայոց Միացեալ ընկերութեանց կեդր. ժողովոյ դեր-նախագահն և Տնօրէն ժողովոյ անդամք երէկ ժամը 9 1/2ին միջոցներն Ազգ. Պատրիարքարան գնացին խմբովին շնորհաւորելու համար Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն։ Դեր-Նախագահն, Մանուկեան Մկրտիչ էֆէնտի, ուղերձ մ'արտասանեց յանուն ընկերութեան, որով շնորհաւորելէ յետոյ Ն. Բարձր Սրբազնութեան պաշտօնն, յոյս յայտնեց որ իւր աջակցութիւնն ու պաշտպանութիւնը չպիտի զլանայ Ընկերութեան և իւր երջանկայիշատակ Նախորդին նման ընկերութեան բարերարներէն մին պիտի հանդիսանայ։ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն սիրալիր ընդունելութիւն մ'ընելով ընկերութեան ներկայացուցիչներուն, համակիր խօսքերով պատասխանեց այս ուղերձին, գովեց ընկերութեան ազգօգուտ նպատակը, գոհութիւն յայտնեց ընկերութեան գործոց վրայ զորս ինք անձամբ կը ճանչէր և որոց մասին նորանոր տեղեկութիւններ հարցուց Տնօրէն ժողովոյ Ատենապետ Յովակիմեան Դ. էֆէնտիէ և միւս բոլոր անդամոց որոց հետ սիրալիր կերպիւ տեսակցեցաւ կէս ժամու չափ։ Ն. Բարձր Սրբազնութիւնը խոստացաւ իւր բարձր պաշտպանութիւնը շնորհել ընկերութեան, և ջանք չխնայել Միացեալ ընկերութեանց յառաջդիմութեան համար։ Այս տեսակցութեան ներկայ էր նաև Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. վարդապետ Սրուանձտեանց։

Ինչպէս որ կանխաւ ծանուցած էինք, Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան ի նպաստ դաշտային հանդէս մը տալու համար կազմեալ Կարգադիր Յանձնաժողովն իւր առաջին նիստն ըրաւ երէկ Քրէտի Լիոնէ Պանքայի մեծ սրահին մէջ, որ իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած էր սիրայօժար։ Յանձնախումբն նախ իւր դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպիւ.

Աբիկ էֆ. Ունճեան, նախագահ.
Ասպետ Զունդ, խորհրդական.
Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, քարտուղար.
Տիգրան էֆ. Բարսղամեան, գանձապետ։

Միանգամայն Գործադիր Մասնախումբ մ'ընտրեց 12 անդամներէ բաղկացեալ, որոց անունները կը հրատարակենք յառաջիկային։

Ապա, դաշտային հանդիսի մէջ կատարուելիք զուարճութեանց էական կէտերը նշանակելով, Գործադիր Մասնախմբին յանձնարարեց զայնս ի նկատառումն և ի քննութիւն, որոյ արդիւնքը պիտի ներկայացուի երկրորդ անգամ գումարելի ընդհանուր ժողովին, վերջնական որոշումը տրուելու համար։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔ ՈՒՂՂԵԱԼ

ԱՌ ԱՄԵՆ. Տ. ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ՍՐԲԱԶԱՆ

Մինչեւ Ապրիլ 27 հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրք ուղղեալ են առ նորընտիր Կաթողիկոսն Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան Մուրատեան.

ԷՋՄԻԱԾԻՆԷՆ

Նախագահ Համազգային Գերագոյն ժողովոյ և Տեղապահ Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս.
Մկրեան Յովհաննէս քահանայ.
Սուքիաս Արքեպիսկոպոս Պարզեանց.
Երեւանայ թեմի փոխանորդ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեան և պատգամաւոր Սիմէօն Աթանասեան.
Ներսէս Եպիսկ. գանձապահ Էջմիածնի և անդամ Սինոդի.
Պատգամաւոր Հ. Առաքելեան.
Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Թիֆլիսի և Աբգար Յովհաննէսեան՝ պատգամաւոր Վրաստանի և Իմէրէթի.
Բառնաբաս վարդապետ, Սահակ վարդապետ Խապայեանց.
Աշխարհական պատգամաւորք Ռուսիոյ, Պարսկաստանի և Հնդկաստանի, Առաքելեան, Ներսէս Աթապէկեան (բժիշկ), Սահակ Ալճեան (*) Աղեքսանդր Քաղաղեան, Աբգար Յովհաննիսեան, Սիմէօն Ապանոսեան, Աղեքսանդր Քօրեսեան, Յովհաննէս Սարգսեան.

ԵՐԵՒԱՆԷՆ

Աշակերտք Տօքթէօռ Սամուելեան, Լեոն Թօսլնիչ Ամրոլէսեանց (*)

ԹԻՖԼԻԶԷՆ

Խատիսեան.
Քարազեան.

ՆՈՒԽԻԷՆ

Փոխանորդ Հայոց Նուխայ Գարեգին վարդապետ.

ԱԽԼՑԽԱՅԷՆ

Խորէն Աւագերէց.

ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԷՆ

Մամբրէ վարդապետ Մարկոսեան, Կիւրեղ վարդ. Սրապեան.
Տեղւոյն Հայ հասարակութեան կողմէ Սալթիկով քաղաքապետ.

ՊԱԹՈՒՄԷՆ

Տեղւոյն Հայ հասարակութեան կողմէ Տ. Կոնստանդին քահանայ.

ՍՊԱՀԱՆԷՆ

Գրիգոր արքեպիսկոպոս.

ԹԷՀՐԱՆԷՆ

Ներսէսեան.

ՊԱԳՈՒԷՆ

Ստորագրութիւնք 40 գործակատարաց. Վաճառականք.

ԱՐՄԱՒԻՐԷՆ

Ստեփանէ Առաքելեան.

ԷԼԻԶԱՊԷԹՓՕԼԷՆ

Տէր Ներսէսեան.

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ

Մատթէոս.

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ

Օրմանեան.
Գէորգ Սրապեան, Յովսէփ Մատթեան,
Սարգիս Սօլաքեան, Նշան Մատթեան.

ԹԷԼԱՒԷՆ

Տէր Գէորգ Տէր Սահակեան.

Կ. ՊՈԼՍԷՆ

Յարութիւն Արքեպիսկոպոս Վեհապետեան Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ
Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար Պէյ
Կարապետ Վարդ. Բագրատունի
Գուրգէն, Աշոտ վարդապետ
Բագրատունի, Մելիքեան, Փօզաճեան
Թորոսեան
Մէզպուրեան
Տիգրան Յուսուֆեան
Պէրպէրեան
Տօքթէօռ Թիրեաքեան
Միացեալ Ընկ. Ատեն. Յովակիմեան
Ազգ. Քաղ. ժողովոյ Ատենապետ՝ Սիմօն Մաքսուտեան
Ն. Այվազեան՝ Ատենադպիր.

ՄՈՒՇԷՆ

Հիսարեան.

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ

Բարթուղիմէոս Եպիսկոպոս.

ՊԱՆԴՐՄԱՅԷՆ

Պէյլէրեան.

ՄԱՆԻՍԱՅԷՆ

Գասպար.

ԻԶՄԻՐԷՆ ՄԱՆԻՍԱ

Քահանայք Իզմիրի
Յովհաննէս Սպարթալեան
Պալթազեան
Զիլինկիրեան
Վարպետեան եւ Կարապետեան
Մէրկէրեան
Տէստէրճեան
Սիմոնեան
Մաքսուտոֆ
Ստեփան Վարպետեան
Ստեփան Տէօէեան
Միհրան Փափազեան
Մկրտիչ Հալէպլեան
Տիգրան Գազազեան
Պօղոս Տիլլպէրեան և Կարապետ Թէքպըլէրեան
Յովհաննէս Զաքքեան և Աբրահամ Պէրկամալեան
Պետրոս Տիլլպէրեան
Արմէն Լուսինեան
Պալըքճեան.

ՇՈՒՇԻԷՆ

Անդամք Կոնսիսթօրի թեմին Ղարապաղու, աւագերէց Կարապետ Ախումեան, աւագերէց Սիմէօն տէր Խորայէեան, քահանայ Համազասպ տէր Աւետիքեան, Ատենադպիր տէր Սարգսեան.

Ղարապաղի թեմին Սեմինարիի անդամք, Տեառն Սամուէլեան, Ուսուցիչք Զօլուղեան, Թառումեան, Թամամշէֆ, Աթապէկեան, Ջանբեան, Տէր Մելքիսեդեկ Կիւլզատեանց, Տէր Յովհաննէս, Տէր Գարեգին Կիւլեանց, Զաղըեան, Մելքումեանց.

Թեմական վերատեսուչ Տէր Գրիգորեան

ԳԵԶԻԼ ԱՐՎԱԹԷՆ

Անդր-Կասպից Հայք
Մակար տէր Վասակոֆ

ՄԻՏԻԼԼԻԷՆ

Այվազեան

ՊԱՆԴՐՄԱՅԷՆ

Մովսէս վարդապետ

ԱԳ ՀԻՍԱՐԷՆ

Թաղ. Խորհուրդ

ԼԷՅՊՑԻԿԷՆ

[illegible]

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԷՆ

Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ

Փոխանորդ Իգնատիոս։

Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆՆ

Յառաջիկայ հինգշաբթի օր, Տեառն մերոյ Համբարձման տօնին առթիւ, Ն. Բարձր Սրբազնութիւն Ամեն. Տ. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն մեր, հանդիսաւոր սուրբ Պատարագ պիտի մատուցանէ ի մայրն Ս. Փրկչի, վասն հոգւոց հանգուցելոց հաստատութեանս մեծանուն հիմնադրին՝ Պէզճեան Յարութիւն Ամիրայի, նաև Տատեանց, Պալեանց և այլ բարերարաց։

Ի դիմաց Հոգբ. Ազգ. Հիւանդանոցի
Ատենադպիր Ատենապետ
Տ. ՆԻՒՄԻՒՇԿԵՐՏԵԱՆ Մ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 29 ապրիլ 1885

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շուէտ Նորվէկիոյ Սօֆի Թագուհին՝ Շարլ և Էօժէն իշխաններն ու իրենց հետեւորդք շաբաթ առաւօտ Վառնա հասան Կայսերական Իզզէտտին շոգենաւով։ Երբ ցամաք ելան, Թագուհին փութաց հեռագիր մ'ուղղել Եըլտըզի պալատն, իւր և իւր որդւոց շնորհակալութիւններն յայտնելով Վեհ. Սուլթանի հիւրասիրութեանն համար և յաւելլով թէ՝ որքան ապրի, պիտի յիշէ միշտ օսմ. մայրաքաղաքին մէջ անցուցած օրերն և ստացած քաղցր տպաւորութիւններն։

Սթօքոլմի Օսմ. դեսպան Քարաճա փաշա եւս հեռագիր մ'ուղղելով արարողապետ Մունիր փաշային, կը յայտնէ թէ Ոսկար թագաւորը պաշտօն տուած է իրեն շնորհակալութիւն մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն այն ազնիւ հիւրասիրութեան համար որով բարեհաճեցաւ պատուել Շուէտի արքայական գերդաստանն։ Քարաճա փաշա սոյն հեռագրոյն մէջ յայտնելով միանգամայն թէ Շուէտցիք եւս յանհունս գոհ մնացած են Թուրքիոյ Վեհապետին մարդասիրութենէն, կը ծանուցանէ թէ Ոսկար թագաւորն առաջին կարգի Հէօնօնէօրի Աքաթի պատուանշանն ընծայած է Մունիր փաշային։

Թագուհին և արքայազուն իշխանք Պուքրէշ հասան կիրակի օրն և արժանավայել մեծարանօք ընդունեցան Ռումանիոյ Թագաւորէն և Թագուհիէն որք Ռուսճուք գնացած էին իրենց Վեհ. հիւրերը դիմաւորելու։

Գոնսթանթին Պէյրում էֆէնտի Պոլսոյ Արուեստական վարժարանին դեր տնօրէն անուանեցաւ Սալիսէի աստիճանաւ։

Ելմտական նախարար Մունիր փաշա որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով, երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց եւ իրիկուան դէմ Բ. Դուռն երթալով, ինչ ինչ հրահանգներ առաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն։

Երէկ գիշեր Տաճկաց Միրաճ կիճէսիի տօնը լինելով, մայրաքաղաքիս բոլոր մզկիթներու մինարէները լուսազարդուած էին։

Այսօր, ըստ սովորութեան, Նախարարք Կայսերական պալատը կ'երթան իրենց շնորհաւորութիւնները Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու։

Երկրագործութիւն ուսանելու նըպատակաւ կայսերական հրամանաւ Գերմանիա ղրկուած չորս երիտասարդք՝ գերմաներէն լեզուի և երկրագործական ուսմանց մասին նախապատրաստական աշխատութիւններն աւարտել կամ նուազ յաջողութեամբ, սակայն ընդհանրապէս խիստ գոհացուցիչ կերպիւ կատարած լինելով, Պէրլինի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Վսեմ. Օհան էֆէնտի Պալաթալեանի խնամօք և նախաձեռնութեամբ և Բրուսիոյ երկրագործական նախարար Լուցիուսի խորհրդով, Տիգրան Արսլանեան և Լէվի էֆէնտիք՝ Հալլէի տիեզերահռչակ երկրագործական համալսարանն և Վահան Սուրէնեան և Ճէլալ էֆէնտիք՝ Պոնի ճեմարանն ուղարկուեր են։

Պէրութի [illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պոմպէի օսմ. հիւպատոս Համիտ պէյ եւ իւր ամուսինն որք կուրծքի հիւանդութեան ենթակայ եղած էին, օդափոխութեան համար Պէրութ երթալով, հիւրընկալուեր են կառավարչին կողմէ որ Համիտ պէյի եղբայրն է եւ նորա ապարանքն իջեր են։ Հիւպատոսին հիւանդ ամուսինն երեք օր յետոյ մեռեր է Պէրութի մէջ։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սուլթանիէ վարժարանի աշակերտաց և հսկող պաշտօնէի մը միջեւ ծագած միջադէպը կարգադրուելու վրայ է, սակայն Զ. կարգի աշակերտք դեռ վարժարան չեն վերադարձած, որպէս ծանուցուեցաւ յառաջագոյն։

Ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ վերջերս ելած շրջաբերականի մը համաձայն, այն Եգիպտացիք որք ընտանեօք Թուրքիա հաստատուած են իրենց բնակութիւնն, իբր օտար պիտի նկատուին, եթէ Եգիպտացի կանանց հետ ամուսնացեալ են։ Այս պարագային մէջ իբր օտար պիտի արձանագրուին և իրենց արու զաւակները զինուորական ծառայութենէ ազատ պիտի լինին։ Իսկ եթէ Թուրքիոյ մէջ ամուսնացած են Օսմանցի կանանց հետ, այն ատեն իբր Օսմանցի պիտի արձանագրուին և իրենց արու զաւակները զինուորական ծառայութեան պիտի կոչուին։

Այս միեւնոյն տնօրէնութիւնք պիտի գործադրուին նաև միայնոյն կերպով ի Թուրքիա հաստատեալ Պարսկաց համար։ ——

Ֆրանսական դեսպան Տը Նօայլ Մարքիզն՝ իւր տիկնոջ ու որդւոյն հետ Պրուսայի ջերմուկները գնաց։

Նոյնպէս Պրուսա գնացին Վիէննայի անգլիական դեսպանի որդին՝ Պ. Րալֆ Բաժէթ և յիշեալ դեսպանատան զինուորական կցորդ Ապտի հազարապետն որք քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէին։

Թաղապետական Զ. շրջանակի նախագահ Պլաք Պէյ չորս հինգ օրէ ի վեր հիւանդ լինելով, պաշտօնատեղին չերթար։

Երեկ առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ Քրէտի Լիոնէի քննիչ Պ. Վաթսոն որ յիշեալ դրամատան Կ. Պոլսոյ ճիւղին տնօրէնութիւնը պիտի վարէ ի բացակայութեան Պ. Լըմուանի որ ի մօտոյ կը մեկնի արձակուրդով։

Հաստատութիւն կը գտնէ այն լուր թէ Սամոս կղզւոյն դաւառական ժողովը կուսակալ Ատոսիտէս փաշայի պաշտօնանկութիւնը վճռեր է։ Իզմիրի Նէա Զմիռնի եւ Ամալթիա լրագիրք հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակեն այդ որոշման նկատմամբ։

Փաշան նիստը բացեր է յայտարարելով թէ գիտէ որ ժողովականաց մեծ մասն իրեն աննպաստ է, թէ երկու անգամ որ կղզւոյն կուսակալ ընտրուած է, իւր բոլոր ջանքն ի գործ դրած է բնակչաց բարեկեցութիւնն ապահովելու համար. սակայն, յարեր է Ն. Վսեմութիւնը, եթէ ժողովրդեան երեսփոխանք յայտարարեն թէ դժգոհ են իւր պաշտօնավարութենէն, ինք կը հրաժարի։

Ատոսիտէս փաշա ժողովականներէն մեկներ է յայնժամ եւ վիճաբանութիւն բացուելով ժողովականք քննադատեր են նորա վարչութիւնն եւ որոշեր են խնդրել Կայսերական Կառավարութենէն որպէս զի պաշտօնանկ ընելով զԱտոսիտէս փաշա, ուրիշ մը կոչէ կուսակալութեան պաշտօնին։ Այս որոշում հեռագրաւ հաղորդուած է Բ. Դրան։

Միւս կողմէ պատգամաւորութիւն մը կազմուելով, կուսակալին ապարանքը գնացեր է, յայտնելով ժողովոյ որոշումն եւ խնդրելով որ ըստ կարելւոյն շուտով մեկնի կղզիէն։ Փաշան պատասխաներ է թէ չկրնար մեկնիլ, առանց Բ. Դրան հրաման ստանալու, Պատգամաւորութիւնն առանց ժամանակ կորսնցնելու, [illegible] Կառավարութեան ուղղեալ խնդրագիր մը եւ վերոյիշեալ Նստի ատենագրութիւնն, եւ հաւանական է որ երեկ կամ այսօր մայրաքաղաքս հասած լինի։

Այս երրորդ անգամն է որ Սամոսցիք ձեռնարկներ կընեն Ատոսիտէս փաշան պաշտօնանկ ընելու համար։ Առաջին երկու անգամները կղզւոյն բնակչաց մէկ մասին [illegible] վրայ, որք Ն. Վսեմութեան պաշտօնին վրայ մնալը կուզէին, Բ. Դուռն համակերպեցաւ մեծամասնութեան փափաքին, սակայն կ'երեւի թէ այս անգամ դժգոհութիւնն ընդհանուր է եւ կուսակալը պիտի հարկադրի քաշուիլ իւր պաշտօնէն։

Իտալացիք յիշատակարան մը կանգնել կուզեն մայրաքաղաքիս մէջ, ի յիշատակ Խրիմու պատերազմին մէջ մեռնող [illegible] զօրաց։ Այս նպատակաւ պատրաստեալ մարմարեայ մահարձանը Պոլիս բերուած ժամանակ մաքսի պաշտօնէից [illegible] էին թէ մաքս պէտք է առնուլ թէ ոչ, և [illegible] մահարձան [illegible] դեսպանատան [illegible] Բ. Դրան որոշման [illegible] էին Բ. Դուռն հրամայեց որ օրինական մաքսատուրքն առնուի։

Վաղը գիշեր, Բրոֆ. Ուիլեըմ Տօբրին պիտի ներկայացնէ, Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ, իւր [illegible] մեծ [illegible] երեք մասերէ կը բաղկանայ. 1. Ասորական [illegible] 2. [illegible] 3. Ջրհեղեղն 10 պատկերով, ըստ [illegible] Տօրէի։

ՕՍՄ. ՀԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ

Օսմ. կայսերական Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ Հինգշաբթի, 14 մայիս։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 30 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Փոխառութիւնք

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Մինք. D. Սէյս)	17 15
Պորսային գոցուելէն վերջը		17 22
Բերայի մէջ		—
Առաւօտուն բացուելուն		17 28
Բարձրագոյն գին		17 28
Նուազագոյն		17 23
Կէս օրին		17 28
Փոխառութիւն 1858 1862 1860	A. Սէրի [illegible]	31 30
1863 1872	B. [illegible]	18 25
1865 1869 1873	C. [illegible]	17 25

Ինկինիէ եգիպտական

Երէկ երեկոյ գոցուելուն	70 30
Այս առաւօտ բացուելուն Գ. Կ.	71 15
Կէս օրին	71 25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԸ

Օրիէնթէ Ֆինէնշըլ	Դ. Կ. Անգլ. Լ.	3 40
Քրէտի Ֆինէնշըլ	Օսմ.	6 30
Պանք տը [illegible]		5 —
Օսմ. Հանքէ և Վալէօր		
Թրամուէյ		270
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	43 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		—
[illegible]		64

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 11 Մայիս, ժամ 3 [illegible] 15 [illegible]

Անգլ. Քոնսոլիտէ		98 7/8
Օսմ.	Սէրի Դ. Փոխառութիւն	15 3/4
»	[illegible]	16 [illegible]
»	» Ա.	31 [illegible]
»	» Բ.	38 [illegible]
»	» Գ.	66 [illegible]
Օթոման 1874		78 [illegible]
Փոխառութիւն 1877		81 [illegible]
Պանք Օթոման		93 [illegible]
Ռուսական փոխառ. 1873		91 [illegible]
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)		64 [illegible]
» առանձ. (Բրիվիլիճ)		87 [illegible]
Տաջոր Սանիէ		84
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)		[illegible]
Հունգարական պատուական 4 0/0		[illegible]
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		[illegible]

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 11 Մայիս.

Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ, Երեսփոխանաց ժողովոյն այս աւուր նստին մէջ, պատերազմական նախարար Լորտ Հարդինկդըն պիտի հաստատէ թէ ո՛րչափ յառաջ տարուած են բանակցութիւնք ի մասին գծման ռուսօ-աֆղան սահմանաց։

Քէյպէքէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լուի Րիէլի հրամանաց ներքեւ Մանիդօպա նահանգին մէջ ապստամբած Մեստինները բոլորովին յաղթուած են անգլօ-քանատական զօրաց կողմէ։

Լոնտոն, 11 Մայիս.

Լորտերու ժողովոյն մէջ, հարցման մը պատասխանելով, Լորտ Կրանվիլ ըսաւ թէ բնաւ դժուարութիւն չի նախատեսեր իրաւարարութեան համար։ Լորտ Կրանվիլ յարեց թէ Հնդկաստանի նախարար Լորտ Քիմպըրլի և ինք (Լորտ Կրանվիլ) աֆղանեան սահմանաց գծման խնդրոյն էական կէտերուն վրայ կատարելապէս գոհացուցիչ համաձայնութեան մը յանգած են ռուս դեսպան Պ. տը Ստալի և ռուս մասնագէտ պատուիրակ Լէսար գնդապետին հետ, և թէ այս համաձայնութիւն Պ. տը Ստալի կողմէ հեռագրուած է Բեդրպուրկ։

Պերլին, 11 Մայիս.

Պիզմարք իշխանին երէց որդի Հէրպէրթ կոմսն Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական անուանեցաւ։

Պերլին, 11 Մայիս.

Գերմանիոյ Պանքան %ին 4 որոշեց իւր տոկոսը։

Իսմայիլիա, 11 Մայիս.

Մայիս 1էն 10 Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 113 և տասնօրեայ հասոյթըն 1,850,000 Փրանք։

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

Լոնտոն, 11 Մայիս.

Հասան Ֆէհմի փաշային Կ. Պոլիս վերադառնալու համար Լոնտոնէ մեկնելէն առաջ, գահաժառանգ Կալլէսի իշխանն և իշխանուհին ճաշեցին Հոպարթ փաշայի ապարանքին մէջ, անցեալ շաբաթ օր։

Հասան Ֆէհմի փաշա և ուրիշ նշանաւոր անձինք Հոպարթ փաշայի կողմէ հրաւիրուած էին սոյն ճաշին։

Լոնտոն, 12 մայիս

Երեսփ. ժողովոյ այս գիշերուան նստին մէջ, Լորտ Համիլդընի հականախարարական առաջարկը մերժուեցաւ 260ի դէմ 290 ձայնիւ, և 11,000,000 ոսկւոյ վարկը քուէարկուեցաւ երկրորդ ընթերցմամբ։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ԿԵՂԾ ՀԷՎԱԼԷՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐՈՅՆ
ԱՌԱՋԻ ՊՈԼՍՈՅ ՈՃՐԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ

ՆԻՍՏ Դ.

Սոյն դատը շարունակեցաւ ամսոյս 17 չորեքշաբթի օրը, Պոլսոյ Ոճրադատ ատենին առջեւ։

Ատեանը բացուեցաւ ժամ 6 ½ին և նախ վերջին նստի ատենագրութիւնն կարդացուելով ինչ ինչ բարեփոխութեամբ ընդունուեցաւ։

Ապա Ակեան Նախագահի հարցմանց պատասխանելով ըսաւ թէ Հաֆըզ Մուսթաֆայի հետ տեսակցած էր Սամաթիոյ Կիւմիւշ-Հալգալը կոչուած սրճարանին մէջ, ուր ներկայ էին նաեւ Պէքիր և Էշրէֆ, թէ՝ որովհետեւ ժամանակն ուշ լինելուն համար ոստիկանները սրճարանի գոցուիլը կը հրամայէին՝ այս պատճառաւ էր որ պարտիզին մէջ նստած էին և ոչ թէ գաղտնիք մ'ունենալուն համար ինչպէս կը կարծէր պարսիկ Մէհմէտ, թէ՝ օր մը Պէքիր, Էշրէֆ, Ակնցի Մէհմէտ, Հաֆըզ Մուսթաֆա և ինքն Հաֆըզ Մուսթաֆայի տան մէջ միատեղ գտնուած ատեն հոն գրուած էր այդ 90 ոսկինոց մուրհակն Պէքիրի ձեռամբ և Ակնցի Մէհմէտ Պալըք-Բազարի մէջ զայն կնքելէ յետոյ իրեն (Ակեանին) յանձնած էր։

Ակնցի Մէհմէտ ուրացաւ, յայտնելով թէ ինքն այդպիսի մուրհակ մը չէ տուած Ակեանի, և չգիտեր իսկ թէ Հաֆըզ Մուսթաֆայի տունն ո՛ւր է։

Բայց Էշրէֆ հաստատեց թէ Ակնցի Մէհմէտ թէ՝ յիշեալ գինետան և թէ՝ Հաֆըզ Մուսթաֆայի տան մէջ ներկայ էր։

Ապա, Նախագահին հրամանաւ, կարդացուեցաւ 90 ոսկւոյ մուրհակն, որ 27 Նիսան 1299 թուականն, «Ագսէրայի մէջ բնակող Ակնցի Պայազիտ Զատէ» ստորագրութիւնն և «Մէհմէտ Րէուֆ» կնիքը կը կրէր, և պարունակութիւնն էր հետեւեալն.

«Ստորագրեալս պարտական եմ թուականէս սկսեալ մինչեւ վեց ամիս 90 օսմ. ոսկի վճարել փաստաբան Ակեան էֆէնտիի, պայմանաւ որ սա վեց ամիս քովս պիտի ծառայէ և անյապաղ պիտի կատարէ զոր ինչ կը հրամայեմ իրեն. եթէ դժկամակի, կամ չկատարէ հրամաններս, իրաւունք չպիտի ունենայ ինձմէ փարա մ'իսկ պահանջելու։ Եթէ ինքն իւր պաշտօնը բարւոք կատարելէ յետոյ, ես իսկ դժկամակիմ վճարել իրեն խոստացեալ գումարն, ապագայ ամեն պատասխանատուութիւն իմ վրաս պիտի ծանրանայ»։

Նախագահն Ակնցի Մէհմէտի և Հաֆըզ Մուսթաֆայի հարցումներ ուղղելով, առաջինը, մուրհակը տեսնելէ յետոյ, պատասխանեց թէ՝ թէեւ կնիքն իւր կնքոյն կը նմանի, բայց իր կողմէն այդպիսի պայման մը կնքուած կամ մուրհակ մը տրուած չէ. իսկ երկրորդն, թէ՝ ինք չճանչեր զԱկեան, և թէ սորա հետ ամենեւին տեղ մը տեսակցած չէ։

Նախագահն (Ակնցի Մէհմէտի փաստաբան Իզզէթ էֆէնտիի առաջարկութեամբ առ Ակեան). Ըսիք թէ Ակնցի Մէհմէտ սրճարանին մէջ ձեզի հետ չէր, բայց ներկայ էր Հաֆըզ Մուսթաֆայի տունը. այդ կրկին տեսակցութեանց ո՞րը յառաջագոյն տեղի ունեցած է։

Ակեան. Հաֆըզ Մուսթաֆայի տան մէջ տեղի ունեցած գումարումէն վեց օր ետքը տեսակցեցանք սրճարանը։

Նախագահն (առ Հաճի Աւետիս). Քեզմէ փոխ առած 45 ոսկւոյ փոխարէն Նուրիի կողմէ տրուած այդ մուրհակն, որ մատիտով գրուած է, ինչու գտած ատենդ իրեն չվերադարձուցիր անդորրագիրը առնելու համար. Նպատակդ ինչ էր, արդեօք ի հարկին զայն երեւան հանելով ինքզինքդ չքմեղե՞լ էր։

Հաճի Աւետ.—Ետքէն տուած անդորրագրովս այդ մուրհակի կարեւորութիւնն կորսուած էր արդէն. նպատակի մը ծառայեցնելու համար պահած չէի զայն. Թուղթերուս հետ խառնուած լինելով, ձերբակալուելէս ետքը՝ երբ թղթապանակս բանտ բերել տուի՝ դիպուածով ձեռքս անցաւ։

Նախագահը ներկայելով Սէլանիկի մնտուկէն վճարելի 22100 ղրշնոց կեղծ հէվալէ մը, որ 23 շուպաթ 1299 թուականն ու 4148 թուահամարը կը կրէր, եւ որոյ գիրը կը նմանէր Հաճի Մուսթաֆայի գրոյն, հարցուց առ սա. «Դո՞ւ գրած ես այդ հէվալէն»։

Հաճի Մուսթաֆա. Ոչ, այդ գիրն իմս չէ։

Նախագահն. Այդ ամբաստանեալներէն որո՞նց հետ յարաբերութիւն ունէիր։

Հաճի Մուսթաֆա. Նուրի, Պէքիր, Նէժիմ և Հաֆըզ Մուսթաֆա էֆէնտիներու հետ, ըստ որում պաշտօնակիցներս են։

Պարսիկ Մէհմէտ (Նախագահին հարցման պատասխանելով) Ես երկու անգամ տեսած եմ զՀաճի Մուսթաֆա էֆէնտի Սալը Պէյազի գինետան մէջ և անգամ մ'ալ Եօլ Կէչէր խանի մօտ սրճարանի մը մէջ, ուր, ներկայ էին նաեւ Նուրի, Պէքիր, Հաֆըզ Մուսթաֆա, Մէհմէտ Րաշիտ եւ Հաճի Աւետիս, զորս սրճարանին մէջ գտնուող ուրիշ մարդիկ ալ (որոց անունները կը թուէ) տեսան։

Հաճի Մուսթաֆա. Օր մը լսելով թէ Պէքիր էֆ. հիւանդութեան մը պատճառաւ քանի մ'օր պաշտօնատեղին չպիտի գայ, Սալը Պէյազի գինետունը գնացի զինքը հոն տեսնելու համար. հոն տեսայ Պարսիկ Մէհմէտը, զոր ձերբակալուելէս ետքը բանտին մէջ միայն ճանչցայ։ Առաւօտ մ'ալ հայրս տեսնելու համար շուկայ գացած ատենս, որովհետեւ կանուխ էր եւ դուռները գոց, Պէքիր էֆէնտիին հանդիպելով գացինք Եօլ Կէչէր խանի սրճարանին մէջ նստեցանք։

Նախագահն. Եթէ Պէքիր էֆէնտին հիւանդ էր, պարտէիր տունը այցելել, ինչո՞ւ գինետունը գացիր։

Հաճի Մուսթաֆա. Թէեւ հիւանդ՝ բայց լսեցի որ գինետունը կ'երթայ։

Նախագահն (առ Պարսիկ Մէհմէտ). Ա. Նիստի մէջ պատմած էիր թէ Նուրի օր մը զքեզ Հաճի Մուսթաֆայի քով ղրկելով, կանխաւ հրահանգ տուեր է որ Հաճի Աւետիսի հետ եկող մարդուն ցոյց տուած հէվալէին վաւերական լինելը ապահովցնէ, յայտարարելով անոնց թէ ինքն է Միւհիէտտին էֆէնտին (Հէվալէներու վաւերականութիւնն հաստատող պաշտօնէին անունն)։ Հաճի Մուսթաֆայի քով գտնուած ատենը քովը մարդ կա՞ր։

Պարսիկ Մէհմէտ. Այո, ոստիկանական խորհրդոյ նախագահ Հիւսէյին էֆէնտի։

Ապա կարդացուեցաւ Բիւրտ Իպրահիմի ձերբակալման ծանուցագիրն (Ժուռնալ), որ կը յայտարարէր թէ նա ալ այդ գործոյն մէջ մեղսակիցներէն մին լինելով Եւրոպա փախած, խոհաբար Նիքօլիի խանութին մէջ պահուըտած և հոն ձերբակալուած էր, թէ իրեն ուղղեալ հարցմանց ի պատասխան յայտարարած է որ Րաշիտ զինքն զըրպարտած և ոստիկանութիւնը իւր արձակեալ կնոջ տան մէջ 25 օր առաջ խուզարկութիւններ կատարած լինելով ինքն ալ պահուըտած էր։

Ետ ընթերցման Բիւրտ Իպրահիմ Նախագահական հարցմանց պատասխանելով ըսաւ.

Ես փախստական չեմ. կնոջմէս բաժնուած լինելուս համար երբեմն Եւրոպա քոյրերուս տունը կը մնամ և երբեմն ուրիշ տուն մը, ուր ձգած եմ աղջիկս։ Եթէ փախստական լինէի, պէտք չէր որ երեւնայի Րէմզի և Մէհմէտ ոստիկանաց որք սակայն ամեն օր կը տեսնեն զիս, ըստ որում պարապ եմ։

Արդէն կը ճանչէի թէ՝ զՐաշիտ և թէ՝ զՊարսիկ Մէհմէտ. առաջինն այն առթիւ որ մեր թաղը կը բնակի, իսկ երկրորդն այն առթիւ որ ծխախոտ կը փախցնէր։ Ես Րաշիտի խարդախ լինելն արդէն ուրիշ տեղերէ լսելով ժամանակին Սպարապետի Դրան ծպտեալ ոստիկան Քեամիլ էֆէնտիի հաղորդած լինելուս համար է որ Րաշիտ զրպարտեց զիս։ Ես Րաշիտի և Պարսիկ Մէհմէտի հետ տեղ մը տեսնուած չեմ։

Պարսիկ Մէհմէտ յայտարարեց թէ Հաճի Աւետիսի ձերբակալումէն ետքը, նոյն ինքն Բիւրտ Իպրահիմն էր գիշերը ժամ 3ին գիշերազգեստով իրեն հետ տունէ տուն գացողն, թէ նոյն ինքն էր օր մը սրճարանի մը մէջ իրեն հետ գիր մը գրողն և երկաթուղւոյ գծին վրայ Րաշիտը գտնելով սրճարան մը տանողն։

Մէհմէտ Րաշիտ եւս յայտարարեց թէ Բիւրտ Իպրահիմ էր իրեն Հաճի Աւետիսի քով գրագրութեան պաշտօնի կոչողն, թէ նոյն ինքն էր ամեն իրիկուն Ուն-Գաբանի սրճարանի մը մէջ իրեն հետ տեսնուողն, և թէ նոյն ինքն էր, որուն շատ անգամ խրատ տուած էր իւր արձակեալ կնոջ տունը չյաճախել։

Համդի պէյ (փաստաբան Բիւրտ Իպրահիմի) խնդրեց Նախագահէն վկայութեան կոչել քանի մը անձինք, որ լսած էին Պարսիկ Մէհմէտի բանտին մէջ արտասանած այն խօսքերն թէ «Բիւրտ Իպրահիմ այս գործին մէջ յանցանք չունի, բայց ես դիտմամբ զրպարտեցի զայն, ըստ որում նա՝ Սամի փաշայի ապարանքին մէջ տեղի ունեցած գողութեան խնդրոյն առթիւ մատնութիւն ըրած էր»։

Պարսիկ Մէհմէտ պատասխանեց թէ ինք այդպիսի խօսք մ'արտասանած չէ, և թէ խիղճը կը տանջէ զինքն եթէ զրպարտէ զոք։

Ապա Հաճի Աւետ. պատասխանելով Նախագահի զանազան հարցմանց, ըսաւ։—Ալի Րիզա, զոր երբեք չէի ճանչեր, օր մը խանութս գալով տեղեկանալէ յետոյ թէ հէվալէի առեւտրով կ'զբաղիմ, 100,000 ղրշնոց հէվալէ մը ծախեց ինձ։

Այսպէս Ալի Րիզա ինձ ծանօթանալէ յետոյ, քանիցս այդ տեսակ առեւտուրի մէջ գտնուած է ինձ հետ, եւ ես սակայն չէի գիտեր թէ անոր բուն անունը Մէհմէտ Րաշիտ էր. Նա երբեմն պատուաւոր վաճառականի մը պէս կը հագնէր եւ ակնոց կը կրէր. անոր ինչ տեսակ մարդ լինելը ձերբակալութենէս ետքը իմացայ։ Սուտ է այն յայտարարութիւնն իբր թէ ես անոր ստակ տուած լինիմ դրամարկղ մը գնելու համար. Թող Աստուծոյ համար վկայէ Վալաքճի խանի սենեկապետն, յորմէ դրամարկղ մը պիտի գնէինք, բայց գինը չյարմարեցաւ կ'ըսէր Պարսիկ Մէհմէտ։ Այդ Պարսիկն, որ ինձ անծանօթ էր, երբեմն ինձ «էրէջ» մը ծախած լինելուն պատճառաւ ճանչած եմ. քանի մ'անգամ ալ Պէքիրի քով տեսած էի, երբ սոյն վերջնոյն քով կ'երթայի Հագգըի պարտուց երաշխաւորութեան խնդրոյն համար։

Պարսիկ Մէհմէտի յայտարարութիւններն երբեք չեն կրնար ընդունելի համարուիլ, վասն զի նա խաղամոլութեամբ, գողութեամբ, յափշտակութեամբ եւ խարդախութեամբ հանրածանօթ անձ մ'է։ Սարաֆիմ սեղանաւորի ծախուած հէվալէն գնած էի Մէհմէտ Րաշիտէն։ Սարաֆիմ այդ հէվալէին վաւերականութիւնն ստուգելու համար Սպարապետի դուռն երթալ ուզելով, որովհետեւ Սպարապետի դուռն չէր գիտեր, սպասաւորս մեկ տեղ ղրկեցի. (Սարաֆիմ կը ժխտէ։)

Յ. Մուրատեան էֆ. (փաստաբան Հաճի Աւետիսի). Հաճի Աւետիս իւր ամեն գործողութեանց մէջ անդորրագիր առած է Մէհմէտ Րաշիտէն իբր Ալի Րիզա վաճառականէ, ըստ որում այդ անուամբ կը ճանչէր զնա. արդէն իսկ Րաշիտի սենեակն խուզարկուած ատեն «Ալի Րիզա» փորագրուած կնիք մը գտնուած է։

Մէհմէտ Րաշիտ կրկնեց թէ Ալի Րիզա կոչուած վաճառականն նա ինքն Հաճի Աւետիս է։

Հաճի Աւետիս դիտել տուաւ թէ Մէհմէտ Րաշիտ ինչպէ՞ս կրնար անգիտանալ թէ ինքն իսլամ չէր, քանի որ ձեռքերուն վրայ խաչանիշ հոծներ ունէր։

Որովհետեւ Մէհմէտ Րաշիտ իւր նախնական քննութեան միջոցին յայտարարած էր թէ ինքն Ալի Րիզա անուն չիկագոյն և ալէխառն վաճառականի մը քով պարզ գրագիր մ'էր, որովհետեւ Հաճի Աւետիս թէեւ չիկագոյն էր բայց ո՛չ ալէխառն, որովհետեւ Րաշիտ չէր կրնար անտեղեակ մնալ թէ ո՛ր ազգի և ո՛ր կրօնքի կը պատկանէր այն մարդն՝ որոյ քով այնքան ատեն ծառայած էր, որովհետեւ Րաշիտ նախնական քննութեան միջոցին Հաճի Աւետիսի հետ երես առ երես եկած ատեն բան մը չէր ըսած, այլ հետեւեալ օր յայտարարած էր թէ Ալի Րիզա կոչուած վաճառականն նոյն իսկ Հաճի Աւետիսն էր, Նախագահն այդ կէտերուն վերաբերեալ հարցումներ ուղղելով, Մէհմէտ Րաշիտ մի և նոյն պատասխաններն կրկնեց, յաւելլով թէ ինքն այդ խարդախութեան գործին մէջ մասնակցութիւն չունի, թէ ինք Բիւրտ Իպրահիմէն լսած լինելով Նուրիի խարդախութիւնն՝ այն ինչ կը պատրաստուէր գործը հաղորդել ուր որ անկ է, ձերբակալուեցաւ։

Ապա Ծօչկուն օղլու սեղանաւոր Սարաֆիմ, սորա սպասաւորն Պետրոս, Քէօշէ Եանքօ, Եաղուպ և Սեպուհ Նշաստաճեան եղբարք, որք վկայութեան համար հրաւիրուած էին, մի ըստ միոջէ յատեան կոչուելով, յետ երդման, հետեւեալ յայտարարութիւններն բրին պատասխանելով Նախագահի հարցմանց.

Սարաֆիմ. Հաճի Աւետիսէ 2 հատ հէվալէ առած էի մին Կեսարիոյ և միւսն Էնկիւրիի մնտուկէն վճարելի. առաջինն՝ առանց վաւերականութիւնն ստուգելու ղրկեցի, վասն զի թղթատարի օր լինելով ժամանակ չունէի. իսկ երկրորդն՝ սպասաւորիս և Հաճի Աւետիսի հետ Սպարապետի դուռը ղրկելով ստուգել տալէ յետոյ թէ վաւերական էր, նոյնպէս ղրկեցի Էնկիւրիի թղթակցիս, որ սակայն վերադարձուց զայն՝ դիտողութիւն ընելով թէ կեղծ էր։

Պետրոս (սպասաւոր Սարաֆիմի). յիշեալ հէվալէն տիրոջս հրամանաւ Հաճի Աւետիսի հետ մեկ տեղ Սպարապետի դուռը տարի և հոն Հաճի Աւետիսի ցոյց տուած սենեակը մտնելով, ուր կը գտնուէին նաեւ ուրիշ շատ մը էֆէնտիներ, բարձր ձայնով Միւհիէտտին էֆէնտին հարցուցի և «ես եմ» ըսող միջահասակ և սեւ մօրուսաւոր էֆէնտիի մը ներկայեցի, զոր այժմ չեմ կրնար ճանչել, ըստ որում անկէ ի վեր երկու տարի անցած է. Նա ալ հէվալէին վաւերականութիւնն հաստատեց։ Այդ միջոցին Հաճի Աւետիս սենեակին դուռն սպասած էր։

Քէօշէ Եանքօ. Ճշմարիտ է որ յաճախորդներէս շատերն շատ անգամ՝ խանութիս մէջ ծրարներ կը ձգեն. Նէժիմ էֆէնտի եւս յաճախորդներէս մին լինելով կրնայ ո՛ եւ է ծրար մը ձգած ըլլալ, բայց չեմ յիշեր, ինչպէս նաեւ երբեք չեմ ճանչեր Պարսիկ Մէհմէտ կոչուած անձն։

Նէժիմ և Պէքիր պատասխանելով Նախագահի միջանկեալ հարցմանց, առաջինն ըսաւ թէ՝ ինքն այդ Քէօշէի խանութը ծրար ձգած կամ առած չէր, ինչպէս կը յայտարարէր Պարսիկ Մէհմէտ. Երկրորդն ըսաւ թէ՝ եթէ ինքն դրոշմաւոր թուղթի պէտք ունենար, կրնար իւր պաշտօնատեղիէն անձամբ առնուլ, հետեւաբար ի՞նչ հարկ կար օտարի միջնորդութեան։

Եաղուպ Նշաստաճեան. Անգամ մը Հաճի Աւետիսէն հէվալէ մը գնեցի Տիմիթրաքի ծանօթի մը հաշւոյն, բայց որովհետեւ այն միջոցին հէվալէներու գինն անկում մ'ունեցաւ, Տիմիթրաքիս՝ առ որ ղրկած էի՝ չուզեց վճարել ինձ հէվալէի գինն, զոր ես արդէն վճարած էի։ Ետքը Հաճի Աւետիս առաւ վճարելով անոր վերջին գինն, հետեւաբար 80 ոսկի վնաս կրեցի ասկէ։

Սեպուհ Նշաստաճեան. Բասքալ թէեւ ինձ ըսաւ օր մը թէ «եթէ հէվալէի պէտք ունենաք, որքան գումարով ալ ուզէք ինձմէ հարցուցէք», բայց չըսաւ թէ «ո՛ր գաւառի հէվալէ ուզէք, իմ քովս կը գտնուի»։

Բասքալ ուրացաւ և պնդեց իւր տըւած պատասխանին վրայ։

Որովհետեւ Հաճի Աւետիս յայտարարած էր թէ Բասքալ՝ Նուրիի կեղծ հէվալէները հրապարակի վրայ քշողն է, Նախագահը հարցուց Հաճի Աւետիսի թէ ո՞րմէ լսած էր զայդ։

Հաճի Աւետ. (պատասխանելով). Չեմ գիտեր թէ Բասքալ այդպիսի պաշտօն մ'ունէ՞ր թէ ոչ. միայն թէ Նուրի երբեմն 59,000 ղրուշնոց հէվալէ մը ծախել ուզելով, երբ ըսի իրեն թէ բեր սակարկութիւն ընենք, գնաց Բասքալը ղրկեց՝ որ հէվալէն ի ձեռին ինձ ներկայանալով ըսկայց թէ Նուրի էֆէնտիի կողմէն կուգայ։ Բայց որովհետեւ Բասքալի միջնորդչէք տալ պէտք էր, Նիկողոսի հետ լուր ղրկեցի Նուրի էֆէնտիին՝ որ հաւանականաբար Բասքալի խանութը կը գտնուէր, թէ ի՞նչ հարկ կար երկու ոտնափոխ ճանբու համար ուրիշին միջնորդչէք տալ։

Ժամանակն անցած լինելով՝ ատեանը վերցաւ ժամ 11 ¼ին և դատին շարունակութիւնը յետաձգեցաւ շաբաթ աւուր, 19 ապրիլ։

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾ ՄԻՔՐՈՊՆԵՐ

Հարկաւ կը զարմանաք վերնագիրս կարդալով. ոչ տպագրական սխալ է եւ ոչ գրչի վրիպակ. Բարեգործ Միքրոպներու վրայ է խօսքերնիս։ Արդեօք միքրոպները սարսափելի հիւանդութեանց մասին իրենց գաղտնի գործունէութեան հրապարակ ելնելը իմանալով փոխեցի՞ն վարմունքնին։ Բայց ո՛չ։ Մարդիկ, որ տիեզերաց մէջ տեսակ մը միքրոպներ ալ իրենք են՝ սովորաբար բարի չեն ըլլար երբ իրենց չար գործերը յայտնուին։ Ընդհակառակն կը ջանան չարը չարով մարել։

Ի բաց առեալ չարագործներն, որք անցողաբար ըսելով բազմաթիւններն են, կան եղեր տարբեր տեսակ միքրոպներ, այսինքն մանրադիտական փոքր կենդանիներ՝ մարդկային կենաց մէջ մեծ ծառայութիւն մատուցող։ Զայս երեւան կը հանեն մի քանի գիտնոց փորձերն։

Ուրեմն Միքրոպ ըսելով պէտք չէ հասկընանք այն ատելի եւ զզուելի արարածներն որք անխնայ կը ջարդեն մեր խեղճ մարդկութիւնը թոքախտով, Թիֆօյով, որ քոսով կը հատցնեն մեր կովերը, ոչխարները, շանց կատաղութիւն կուտան ևն։ Թէպէտեւ գիտէինք թէ այս փոքրոգի աշխարհին մէջ, ինչպէս ազգային խնդրոց մէջ, անտարբերներ ալ կան, այսինքն այնպիսիք որ ոչ օգուտ եւ ոչ վնաս ունին մարդկութեան, բայց հակառակ այս նուաղ բարբարոս էակաց գոյութեան, մինչ միքրոպական պաշտօնին անանջատ նկատած ենք թշնամւոյ գաղափարը, թշնամի զոր պարտիմք ճզմել եւ ոչնչացնել եթէ չենք ուզեր որ նա մեզ կոտորած տայ։

Մեծ է մեր զարմանքը երբ այս փոքրագոյններու աշխարհին մէջ խոր ուսումնասիրութենէ վերջ մեր կենաց պահպանութեան համար դաշնակիցներ եւ աշխատակիցներ կը գտնենք։ Յիրաւի առակը կ'ըսէ թէ ամեն ընկերութեանց մէջ պարկեշտ անհատներ կան, բայց ճշմարիտ ըսելով ցարդ չարագործներու և սպանողներու ամբոխ կարծուած աշխարհին մէջ ալ փափկասրտութիւնը մեր ակնկալութիւններէ հեռու է։ Մինչեւ անգամ կ'ըսուի թէ եթէ միքրոպներ չըլլային, պէտք էր զանոնք հնարել. Եթէ ամեն վայրկեան մեզ չընկերանային այս ձրի ծառաներու խումբը որ անդադար կ'աշխատին ի փառս մեր մարսողութեան, ուտելով ուտելով սովամահ պիտի ըլլայինք։ Տեսէք սա նորածին մանուկը, մի թողուք որ միքրոպները առ նա երթան, նա չըարգանար, չմեծնար եւ քիչ վերջը կը մեռնի։

Ըսել է թէ, չարագործ միքրոպներ ունէինք, անտարբեր միքրոպներ ունէինք, բարեգործ միքրոպներ ունէինք, ահա՛ կենաց անհրաժեշտ միքրոպներ ալ։ Այժմ ներկայացնենք մեր ընթերցողաց անձնուէր միքրոպներն։

* * *

Երեկուընէ չէր որ մարսողական խողովակին մէջ մանրադիտական էակներ գտնուեցան։ 1843ին հրատարակուեցան կարգ մը փորձեր խոտակեր եւ մսակեր կենդանեաց ստամոքսներու մէջ բնակող փոքրիկ կենդանիներու վրայ։ Բայց գլխաւորաբար 1878ին, Պ. Շ. Ռիշէ, իւր Բեւլին մէջ նկարագրեց եւ երեւան հանեց այս խնդիրը։ Այն ժամանակէն ի վեր յայտնի եղաւ թէ ստէպ անդամազննութեամբ եւ այս կարգի խնդրով զբաղող անձանց փորձերը շատ անգամ տեսութեանց ներհակ արդիւնք կ'արտադրէին եւ կը չփոթեցնէին նորա նախատեսութիւնքը պարզապէս օտար էակներու ազդեցութեամբ։

Ինչպէ՞ս կրնանք մարսողական գործողութեան մէջ բարեգործ միքրոպներու դերը որոշակի գտնել։ Այս նպատակին հասնելու համար ընդհանուր կերպիւ հարկ է չէզոքացնել կամ ջնջել նոցա ազդեցութիւնը որպէս զի յառաջ եկած խանգարումն յայտնէ թէ ինչ էր նորա մատուցած ծառայութիւնը։ Շատ միջոցներ կան ասոր համար։ Ըստ որում ասոնք կենդանի էակներ են, կեանքը անկարելի ընելով ամբողջ կ'սպաննենք և փորձը կը կատարուի։ Գիտենք որ մանրադիտական կենդանիները ջարդելու համար բաւ է բարեխառնութեան բարձրացումն, կամ ճնշեալ թթուածին, կամ [illegible] ֆէնիք եւ այլ նիւթեր։ Նմանապէս նորա գործունէութիւնը կ'արգիլուի էթէրով կամ քլօրօֆօրմով և կամ զօրեղ օդի ճնշմամբ ևն։ Արդ, ամեն անգամ որ այս միջոցներն ի գործ դրուած են, ստամոքսային մարսողութիւնը դադրած է և պեպտոնական վերածումը նուազած։ Հաւանական կը թուի այժմ թէ այդ աշխատաւորներն են որ իրենց օժանդակութեամբ եւս կ'օգնեն մարսողութեան համար գործարանաց մէջ պատրաստեալ զանազան նիւթերու պատրաստութեան թուքէն սկսեալ։

Այո՛, թուքերնիդ կլնեցէք, որքան որ կ'ուզէք, մինչ բերաննիդ լի է միքրոպներով, բարերար և բարեգործ միքրոպներով զորս դժուար չէ տեսնել, երբ որ հաճիք, մանրադէտ գործիքին մէջ։

Գալով այն միքրոպներուն որոց ներկայութիւնը անհրաժեշտ է՝ ահաւասիկ փորձ մը որ զայս բացարձակապէս կ'ապացուցանէ։

Պ. Տիւքլօ առաւ ընտիր տեսակ հող, լի գործարանաւոր նիւթերով, վերոյիշեալ միջոցներով ջնջեց անդ գտնուած բոլոր միքրոպներն և լուբիայի հունտ մը թաղեց այս հողին մէջ։ Այս հողն ամենէն սննդարար և պարարտացուցիչ նիւթերով (զոր օրինակ կաթ) թրջելէ վերջ տեսաւ որ հունտն անկարող եղած էր այս նիւթերն տարրալուծելով օգտակար մասերն առնել իրեն և սնանիլ։ Զարմանալի է որ երբ աւելի պարզ նիւթեր դրուին նորաբոյս տունկին, նա կարող է ինքնին սնանիլ, մինչեւ այն նիւթեր որք, թէպէտ խիստ պարարտ, բայց բաղադրութեամբ խառն են՝ միքրոպներու միջոցաւ միայն կը վերլուծին և ապա բոյսը կարող կ'ըլլայ նախնական վիճակին հասած մասերն առնել ու սնանիլ։ Ըսել է թէ կերպիւ ինչ միքրոպներու դերն է սննդարար նիւթերն բաժնել օգտակար մասանց և ասով օժանդակել բոյսին և կենդանեաց աճելուն, դիւրացնելով նորա աշխատութիւնն։

Յիրաւի չհետեւիր թէ հարկ անհրաժեշտ է տունկերու մարսողութեան համար միքրոպներու ներկայութիւնը, սակայն բոյսը տկար կը մնայ երբ առատօրէն չգտնէր պարզ ու տարրական վիճակին մէջ իրեն սնունդ տուող մարմինը։

Կենդանեաց մասին, ինչպէս Պ. Բասթէօր կ'առաջարկէ, եթէ նորածին կենդանի մը առաջին ժամէն սննդարար զուտ նիւթերով միայն սնուցանենք, այսինքն այնպիսի կերակուրներով ուր միքրոպներ չկան երբեք, արդեօք պիտի՞ կարենայ ապրիլ։

Հաւանօրէն Պ. Տիւքլօյի փորձն այս պարագայիս այնքան յաջող ելք չունենայ։ Որովհետեւ կենդանին բոյսէն տարբեր զանազան միջոցներ ունի որք կրնան տարրալուծել սննդարար նիւթն ի բացակայութեան միքրոպներու։

Պ. Բասթէօրի տեսութիւններն, որք այնքան նորանոր գիւտերու դուռ բացին, այս խնդրոյ մէջ եւս պիտի ծառայեն ամեն կարգի խուզարկութեանց։ Արդէն իւր գաղափարաց ներշնչմամբն է որ սկսուած են նմանօրինակ աշխատութիւնք և մեծ գիտնականին հետեւողները թէպէտ այս անգամ զմեզ գոհացնելու չափ յաջողած չեն, սակայն շարունակելով պիտի յաջողին աւելի պարզել այս եւ այս կարգի մի քանի խնդիրներ որք անլուծելի մնացած են մինչեւ ցայսօր։

Յ. ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ռիւսումիյէ քալեմի

Սէնիյէի աթիգատան տօգուզ տօգուզ սէնէսի զույլթինէ տէկին հիսսէլի մէնզիլլի մահլիւլէնին գըյմէթի մուխամմէնէսի իւզերինէ մուամմէլէի թասիլիյէ իճրասընտան սօնրա [illegible] նըսֆըլըն նագտէն իւթիֆաար վէ նըսֆը տիկէրի [illegible] Խազինէի Էվգաֆը Հիւմայունա մախսուս սուրէթ վէ գօչան գայմալը, վէ պու գարար իւզրէ Թարիխի իլանտան պիր [illegible] [illegible] օլունմադ պու միւտտէթ գարփընտա հիսսէտարլարըն վարիտաթ իտարէսինէ միւրաճաաթլա հիսսէլի մահլիւլէլի Թէֆէվվիւզ իթմէկլէրի, վէ միւտտէթի մէզքիւրէտէն սօնրայա գալաճագ մահլիւլաթըն հիսսէտարլարընա [illegible] [illegible] օլունուր։

27 Նիսան 1301

1—5

ԻԼԱՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ռիւսումիյէ քալեմի

Ճէննէթմէքեան պէգմի աւէմ Վալիտէ Սուլթան հազրէթլէրի էվգաֆը [illegible] [illegible] օլունուր։

27 Նիսան 1301 վէ 24 րէճէպ 1302

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԵԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզում անպարը իչիւն ալընաճագ քէչէ չէքէրինին մայիսի րումինին թէօրտիւնճիւ ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իսթէքլիլէրին [illegible] Խազինէի Խասսայի Շահանէյէ պու[illegible] [illegible] օլունուր։

29 Նիսան 1301

1—3

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ
Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԻԵՑՖ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նալըդ Ըօլէճ Թիմուրը, իւչ նիւղ էլլի դանմարը ճէտիտ,
Պէհէր դանմարը ճէտիտի նիւղ էլլի տօղուղ ղրուշ։
Ալթըլը սաճ, օթուզ դանմարը ճէտիտ,
Պէհէր դանմարը ճէտիտի նիւղ օթուզ տօղուզ ղրուշ։
Ինկիլիզ էյէսի, իքի նիւղ ատէտ տէօրթ քէօշէ վէ նիւղ ատէտ իւչ քէօշէ,
Պէհէր ատէտի իքի ղրուշ։

Նիզամիյէ մուլքիյա անպարընտա լիւզումի օլուպ չուրուլթը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն ալընմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ իւչ գալէմ Թիմուր վէ սայիրէ ֆիյաթը մուրագգամասը իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի րումինին իքինճի փէնճշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայա պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իթթայա թալիպ վէ տէօրտիւնճիւ ճումա իրթէսի կիւնիւ նիւզտէ պէչ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլէրին մագամը Սէրասքէրի լէվաղըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Նիսան 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ասաքիրի ճէնապը միւլքիւբքանէնին պին իւչ նիւղ պիր սէնէսի խիթիճքէօլէրինէ վէրիլէճէք իւզրէ լիւզումի օլան էչիսյի միւլթէնէվիյէ մէվգիլի միւնագասայա գօնուլարագ պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունմագտա պուլունալըրընտան, իթթայա թալիպ օլանլարըն պէհէր կիւն մագամը Սէրասքէրի լէվաղըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

29 Նիսան 1301

1—3

ԻԼԱՆ
ՇԷՀԻՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Պէյօղլունտա Գամէր խաթուն մահալլէսինտէ Գարնավալ սօղաղընտա Թէքվիյէտէն փաղլա գալըպ Սիլթընեք տայիրէ մալի պուլունան դէօրդ զիրա ու սէքիզ բարմագ զիրաը միմարի վէ նիրմի իւչ զիրաը աչարի վէ օթուզ տօգուզ աչիր զիրա մահալին միւզայէտէսի տէրաէսթ օլուպ, իչպու Նիսանըն նիրմի տօղուզունճու բազար էրթէսի կիւնիւ դարարը դաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իսթիրայա թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրէ գատար Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 Նիսան 1301

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մանասթըրտա պուլունան ասաքիրի շահանէ իչուն պին իւչ նիւղ պիր սէնէսի հաժիրանըն խոթիտասընտան իթիպարէն գօնթրաթօյա բաղլը օլունաճագ օլան պիր սէնէլիք էրզագտան դըյէնի ճէտիտ օկարագ սատէ տէօրթ նիւղ էլլի էրզին նիւղ կաղըն տօքուզ թուզըն ալթմըշ սապօնըն նիւղ նիկիրմի խաբար. մայէթին տէօրթ նիւղ, զէյթին նիւղ էլլի փարայա օկարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսին նիկիրմի պիրինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն իթթայա թալիպ օլանլարըն լէվաղըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Նիսան 1301

1—3

ՊԱՆՏԸՐՄԱ ՊԷԼԷՏԻՅԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Իմթիյազը պու Իրատէի Սէնիյէ Պանտըրմա պէլէտիյէսինէ իհսան պույրուլան Պանտըրմա լիմանը բըխթըմ սէտտ ու խիկէլէսինին պիր միւթէահհիտա մուրիֆէթի իլէ ինշա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլդուղունտան, թալիպ օլանլարըն Թաքրիխի իլանտէն պիր իթիպար Նիսանը րումի ղայէթինէ գատար տաիրէի մէգքիւրէյէ միւրաճաաթլարը իլան օլունուր։

30 Մարտ 1301

25,000 ՖՐԱՆՔ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Դատի մը միջոցին, զոր Մարսիլիոյ մէջ բացինք երկու անձանց դէմ որք, մանիշ միջոցաւ, զրպարտիչ ու չարախօսական գրոյցներ տարածած էին մեր գարեջրին պատրաստութեան վրայ, 25,000 Ֆրանքի գումար մը խոստացանք այն անձին որ հաստատէ թէ մեր գարեջուրին պատրաստութեան մէջ ձաւլէ և հմյէ զատ ուրիշ բան կը մտնէ։

Այդ բան չհաստատուեցաւ, և զրպարտիչք բանտարկութեան և տուգանաց դատապարտուեցան Մարսիլիոյ դատարանաց կողմէ։

Թուրքիոյ մէջ այժմ զրպարտիչ գրոյցներ տարածուած լինելով վերստին, հրապարակաւ կը կրկնենք թէ 25,000 Ֆրանք պիտի վճարենք այն ամեն անձի որ կարենայ հաստատել թէ օտար նիւթեր կը մտնեն մեր գարեջրին պատրաստութեան մէջ։

Վաճառատուն ԿՐԻՒԳԷՐ և ԸՆԿ.
Ստրազպուրկ (Ալզաս)

Այս ընտիր գարեջուրը, մաքուր և կազդուրիչ, կը գտնուի ՍՏՐԱԶՊՈՒՐԿԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԻՆ, Բէյօղլի մեծ փողոց, Ռուսիոյ դեսպանատան դիմաց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Թաճնիյէ խաբէսի իչուն միւպայաա օլունաճագ օլան տօղուզ նիւղ դըյէնի ճէտիտ հինտ խաղըրն չէրայիթի մուգարրէրէսի վէճհիլէ պէհէր դըյէնի ճէտիտի տէօրթ ղըրշ օն փարայա օլարագ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի րումինին պիրինճի չարշէնպիհ կիւնի դարարը դաթիսի վէրիլէճէկինտէն վէ իքինճի փէնճշէնպիհ կիւնի Թէքարրիւր իտէն ֆիյաթընտան նիւզտէ պէչ թէնզիլի դապուլ իտիլէճէյինտէն իթթայա թալիպ օլանլարըն լէվաղըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Նիսան 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իքինճի օրտույի հիւմայունի մէրքէզ վէ մէվգիլէրինտէ պուլունան վէ պուլունաճագ օլան ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայաա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան էրզագտան նիմիւլճինտա մէվգըլէրին էրզագը օլան կիւլթին պէհէր դըյէնի ճէտիտի իւչ նիւղ նիկիրմի, էրզին նիւղ օթուզ, պալգան խաղընըն, պէչ նիւղ ալթմըշ, սիպիր խաղընըն ալթը նիւղ ալթմըշ, թուղըն օթուզ պէչ, սօղանըն օթուզ, բուղտի չէյթին իքի նիւղ ալթմըշ չէքէրին նիւղ օթուզ, ֆասուլեանըն ալթմըշ, սապօնըն իքի նիւղ, կազն նէթմիշ պէշ, քէօմիւրին օն տէօրթ, համթայըն պէշ, սամանըն նիկիրմի փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իթթայէ թալիպ օլանլարըն լէվաղըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

29 Նիսան 1301

1—3

DRAGÉES MEYNET
D'EXTRAIT NATUREL
DE FOIE DE MORUE

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թէ՛ իրենց և թէ՛ իրենց զաւակաց համար՝ Մորի ձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իր ազդած զզուանաց պատճառաւ։ Փարիզի դեղագործ Մէյնէէ Մօրի ձկան իւղէ բնական մաքուր նոյն ծաղումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (թխագոյն ձկան իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազդուրիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ո՛չ մին։ Արդարեւ բնաւ յառաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենափափուկ տղան, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զոյն Մէյնէէ շաքարահատ կամ Մէյնէէ հատիկներու (փոքր շաքարահատք մանկանց համար) ձեւին տակ։

Այդ Շաքարահատք ամենաազդու դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, վտտութեան, դեղնութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան ախտաւորման, ապարիննանց, ուժահատութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց տկարութեան, և կը զարգացընեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը։

Մէյնէի շաքարահատք ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն։ Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բազմաթեսակ իւղեր կը վաճառուին որք Մօրի ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են։

Մանրամասն իւղոց խակ կերպեր և նմանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ։

Թուրքիոյ համար
ընդհանուր մեծավաճառներ և
Ներկայացուցիչ
Փ. ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ
Դեղատուն Տէլլա-Սուտա, Բէյօղլի մեծ փողոց, Թիւ 169

ՆՈՐՏՏՍԱՅՁԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ՏԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և
24 Բէրշէմպէ բազար Ղալաթիա

ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ
ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ
ԵՒ
ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

[illegible]

[illegible]

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

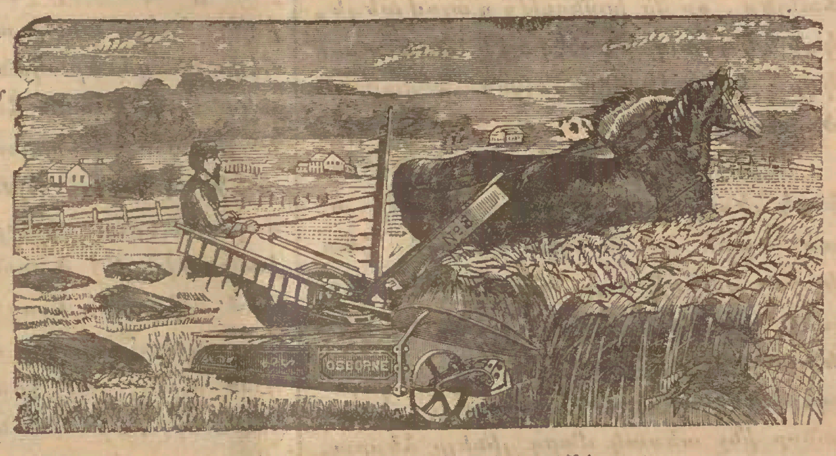

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, այսինքն 35 դէօնիւմ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարց Կալաթիա Եօրկանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԸԼԻԷՆՍ

Մովային ապահովագրութիւն։ Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Փ. Վ. Ռէյթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա Ալէքսիատի խան Թիւ 15։

ՍԷՅՏԷԼ ԵՒ ՆԱՒՄԱՆ

ՏՐԷԶՏԱ [ՍԱՔՍՈՆԻԱ]

Եւրոպայի մէջ կարի մեքենայ շինող ամենամեծ գործարանն։

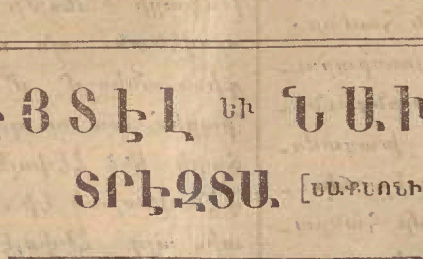

Գործարանատեարք «Օրիժինալ Սաքսոնիա Րէժիա» կոչուած հռչակաւոր ձեռքի մեքենային։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛՛ՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻ՛՛՛ՒՆ

Ընտանեաց համար ձեռքով և ոտքով բանող մեքենայք։

ՆԱՒՄԱՆ մեքենայն B

Մտախիթներու և դերձակներու համար մեքենայք։

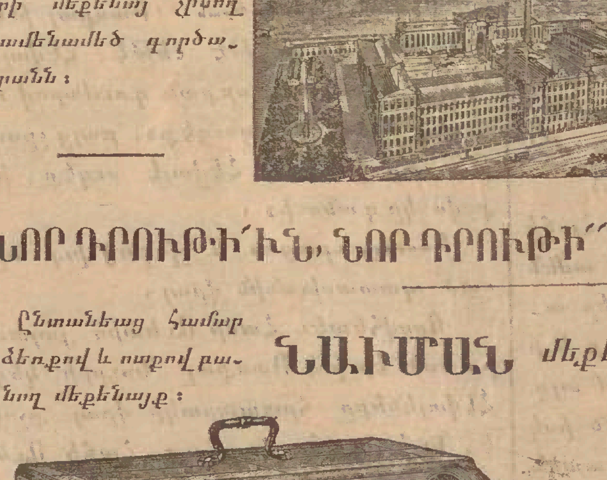

Այս մեքենայն իւր թելն տակ լայնկէկ տեղ մ'ունի, ինչպէս նաև ամեն տեսակ կարերու համար նորանոր գործիքներ, և շատ դիւրութեամբ լաւ

ՕՂԱԿ

շինելու համար մասնաւոր գործիք մը։

Այդ մեքենային համար աշխարհիս ամեն կողմ արտօնութիւն առնուած է։

Մանեբ. — Այդ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ չտեսած՝ կարի մեքենայ մի՛ գնէք։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ
ORIGINAL SAXONIA REGIA
SEIDEL & NAUMANN. DRESDEN.

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՋՐԻ ԿՈՒՍՈՒՅՈՒԻ

Ընտանեաց համար օգտակար գործիք ղշ. 75
Դերձակաց » » » 125

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար
գործակալ և մեծավաճառ
ԷՄ. Փ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ
Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 17

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ
MACHINE NAUMANN
SEIDEL & NAUMANN, DRESDE

Ամեն տեսակէն 1500 մեքենայ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽԸՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ՊԷՀԻՐԱ շոգենաւը, Նաւապետ Բորշէր, 1500 տակառաչափով և 450 ձիու զօրութեամբ, յառաջիկայ չորեքշաբթի, 13 Մայիս, պիտի մեկնի ի Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա, ուր պիտի հաղորդակցի Սուրիոյ և Կարմիր Ծովու դծին հետ։

Խըտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնք կը տեւէ չորս ու կէս օր։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իպլզատին խան։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ ոգենաւէն հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն իջնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Ընտանեաց երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ 0/0 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ 0/0 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն 0/0 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խըտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ. և տասնհինգ օրն անգամ մը Մասովա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլի և Միջերկրականի միջև բանող

շոգենաւք

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օամենի	4000	Բէրոս	3000
Սէսոստրիս	3250	Ատլանտիք	1700
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մոկտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէսիլ	700

Օսայրիս շոգենաւը, Նաւապետ Բօլ, Սամսոնէն վերադարձաւ և ամսոյս 25 ին շաբաթ օրը ուղղակի Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Մոկտալա շոգենաւը, Նաւապետ Թօմաս, ամսոյս 27 ին Լիվրբուլէն աստ կսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԹՈՂ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրփուլի և Սեւ-ծովու միջեւ.

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իտրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Թայրէնեան	2000	Լիպան	800
Տուրոյ	700	Օբորթոյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լեգլեան շոգենաւը Նաւապետ Պօլ այսօր Լիվրբուլէն աստ հասաւ եւ ի մօտոյ Զմիւռնիոյ ճամբով նոյն նաւահանգիստը պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէիդօլ և ընկ.

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլի, Միջերկրականի և Սեւ-ծովու միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօննոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքս
Արարատ	2,500	Բոժըրս
Արքատիա	2,500	Քրուկշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռէյքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլմէյիա	2,800	Ֆօթըրճիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարատօն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3.500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սարփօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտինօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քասընդօ	3,600
Քէլրօ	2,000	Եէտօ	3,600
Քօճիօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Սալէրնօ շոգենաւը, Նաւապետ Ռօճըրս, ամսոյս 5ին ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է Իզմիր հանդիպելով Կ. Պոլիս գալու և անտի Օտեսա երթալու համար։ Ամսոյս 22ին Պոլիս պիտի հասնի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻՒԶ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամսը տասն հինգ օրը անգամ մը կը բանին Լիվէրփուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թօննոյ	Անուանք	Թօննոյ
Օբանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պօդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալթէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարաքօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Չէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թրինիտատ շոգենաւը Նաւապետ Ճօնէս, Լիվրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով եւ ի մօտոյ վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեւէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հավէ փաշա խան Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բօմպէյի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէյէրէլ որ մայիս 6ին Մարսիլիայէն և մայիս 13ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Ռէյոն որ պիտի մեկնի շաբաթ, 16 մայիս, երեկոյեան ժամ 5ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ